

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

КАФЕДРА ПРАВА

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ
«СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ»**

Мелітополь, 2019

УДК 347.99+351.74 (477) (072)
П 57

Попенко Я.В. Методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» [Електронний ресурс]: галузь знань 08 Право, спеціальність 081 Право, перший рівень вищої освіти. Мелітополь: МДПУ імені Б. Хмельницького, 2019. 71 с.

Методичні рекомендації укладено з урахуванням вимог кредитно-модульної системи. Матеріали містять силабус навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України», змістовні блоки дисципліни, плани семінарських занять, методичні рекомендації для засвоєння самостійних тем дисципліни, питання для самоконтролю, перелік тем до складання екзамену, тематика курсових робіт, список основної та рекомендованої літератури тощо.

Розраховані для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Право» першого курсу навчання Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Очеретяний Володимир Васильович – кандидат історичних наук, доцент кафедри правового регулювання економіки і правознавства Вінницького навчально-наукового інституту економіки Тернопільського національного економічного університету

Ніколіна Інна Іванівна – кандидат історичних наук, доцент, заступник декана з навчальної роботи факультету історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського

Рекомендовано до друку Вченою радою природничо-географічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ	6
1.1. Мета та цілі курсу	6
1.2. Формат курсу	6
1.3. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування курсом	6
1.4. Результати навчання	7
1.5. Обсяг курсу	7
1.6. Ознаки курсу	7
1.7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання	7
1.8. Політики курсу	8
1.9. Схема курсу	8
1.10. Система оцінювання та вимоги	11
1.11. Рекомендована література	14
РОЗДІЛ 2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	16
2.1. Блок 1. Судові та правоохоронні структури України	16
2.2. Блок 2. Правозахисні структури України	18
РОЗДІЛ 3. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ	20
3.1. Семінарське заняття № 1: Правоохоронна діяльність.	20
3.2. Семінарське заняття № 2: Правосуддя.	22
3.3. Семінарське заняття № 3: Організаційні основи судоустрою.	24
3.4. Семінарське заняття № 4: Органи правоохоронної діяльності держави.	25
3.5. Семінарське заняття № 5: Прокуратура України.	26
3.6. Семінарське заняття № 6: Національна поліція України.	28
3.7. Семінарське заняття № 7: Система і структура слідчих органів Національної поліції України.	30
3.8. Семінарське заняття № 8: Діяльність органів безпеки України.	32
3.9. Семінарське заняття № 9: Правові засади функціонування Інтерполу.	33
3.10. Семінарське заняття № 10: Правоохоронна діяльність інших державних органів України.	34
3.11. Семінарське заняття № 11: Адвокатура України.	35
3.12. Семінарське заняття № 12: Органи юстиції України.	36
3.13. Семінарське заняття № 13: Нотаріат України.	37
3.14. Семінарське заняття № 14: Правозахисна діяльність міжнародних організацій.	39
РОЗДІЛ 4. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ СТУДЕНТАМИ	42
4.1. Тема 1: Дисципліна «Судові та правоохоронні органи України» та її місце в системі юридичних наук.	42
4.2. Тема 2: Правосуддя як самостійна галузь державної діяльності.	43
4.3. Тема 3: Національна школа суддів України, її статус та структура.	44
4.4. Тема 4: Правоохоронна діяльності держави.	45
4.5. Тема 5: Національна академія прокуратури України.	46
4.6. Тема 6: Національна поліція України.	47
4.7. Тема 7: Органи досудового розслідування в Україні.	48
4.8. Тема 8: Органи безпеки України: історія створення та завдання.	49
4.9. Тема 9: Національне центральне бюро Інтерполу в Україні.	50
4.10. Тема 10: Правоохоронна діяльність інших державних органів України.	51
4.11. Тема 11: Адвокатура України.	52
4.12. Тема 12: Органи юстиції України.	53

4.13. Тема 13: Нотаріат України.	54
4.14. Тема 14: Правозахисна діяльність вітчизняних організацій.	55
РОЗДІЛ 5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	56
РОЗДІЛ 6. ТЕМИ КУРСОВИХ РОБІТ	58
РОЗДІЛ 7. СЛОВНИК	60
РОЗДІЛ 8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ЕКЗАМЕНУ З	65
ДИСЦИПЛІНИ	
РОЗДІЛ 9. ЛІТЕРАТУРА	67
9.1. Основна	67
9.2. Додаткова	68
РОЗДІЛ 10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ	71

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Судові та правоохоронні органи України» належить до циклу нормативних дисциплін освітньо-професійної програми Право, яка викладається у третьому навчальному семестрі.

Дисципліна «Судові та правоохоронні органи України» визначається колом відповідних питань, які вивчаються в рамках програми навчальної дисципліни. Предмет дисципліни є комплексним, багатовекторним, оскільки судова та правоохоронна діяльність є багаторівневою поєднує та синтезує правові норми та інститути різних галузей права. Вказана дисципліна передуює освоєнню дисципліни «Кримінальний процес» та інших правових наук і є обов'язковою у підготовці фахівців ступеня вищої освіти бакалавр за спеціальністю «Право».

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» є спрямовування здобувачів вищої освіти на набуття та поглиблення знань щодо організації роботи судових та правоохоронних органів, що передбачає підготовку фахівців, які мають поглиблені теоретичні знання і практичні навички та спроможні на високому професійному рівні захищати права, свободи, інтереси громадян. Протидіяти злочинності, здійснювати заходи, спрямовані на забезпечення громадського порядку та безпеки в державі, а також досягнення відповідного рівня підготовки таких здобувачів вищої освіти.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача тощо. Водночас, слід наголосити, що доволі значна частина матеріалів, що дозволяє опанувати зміст навчальної дисципліни міститься у мережі Інтернет.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» є спрямування здобувачів вищої освіти на набуття та поглиблення ними знань щодо:

- судової влади, системи загальних судів України та принципів, за якими здійснюється правосуддя в Україні;
- правового статусу суддів загальної юрисдикції та суддів Конституційної юрисдикції;
- системи, структури та функцій органів прокуратури, Служби безпеки, Державного бюро розслідувань, Національної поліції України, органів та установ юстиції, охорони Державного кордону та спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії злочинності тощо.

Самостійна та індивідуальна робота здобувачів вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів: підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, конспекти лекцій, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання, нормативні матеріали тощо.

Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю з боку здобувачів вищої освіти. Для самостійної роботи здобувачам вищої освіти також рекомендується відповідна наукова та фахова література.

Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти в процесі самостійної та індивідуальної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Контроль за видами діяльності студентів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем та іспитом. За результатами суми балів, набраних під час аудиторних занять, студент складає підсумковий іспит з дисципліни.

Підсумкова оцінка виставляється за національною, 100-бальною шкалами та ECTS.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» складена відповідно до освітньо-професійної програми Право Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

РОЗДІЛ 1. СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

Мета та цілі курсу

Мета вивчення курсу – полягає у виробленні у студентів загального розуміння сутності судової та правоохоронної діяльності, допоможе їм ґрунтовніше засвоїти галузеві юридичні дисципліни при вивченні діяльності судових та правоохоронних органів щодо застосування права, забезпечення законності і правопорядку в Україні.

Завданням вивчення даного курсу є:

- ознайомити студентів з необхідними джерелами права;
- сприяти глибокому засвоєнню нормативних актів, прищепити вміння працювати з ними;
- ознайомити з принципами організації судової системи в Україні та організації правоохоронних органів;
- дати чітке уявлення про сутність судової влади та про сутність правоохоронної діяльності.

В результаті вивчення курсу студент повинен знати:

- зміст положень Конституції України, які регламентують організацію та діяльність судової влади;
- зміст судової та правоохоронної діяльності, її ознаки;
- назву закону, дату його прийняття, структуру, зміст окремих норм відповідних нормативних актів, що стосуються конкретних питань, винесених на семінарські заняття структуру і повноваження органів, які реалізують судову та правоохоронну діяльність, методи реалізації;
- основні положення чинного в Україні законодавства, яке регламентує структуру судової системи України та окремих судових органів, їхні повноваження;
- основні положення чинного в Україні законодавства, яке регламентує структуру окремих правоохоронних органів та їхні повноваження;

Формат курсу

Очний (offline) у вигляді лекційних та семінарських занять.

Змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ ім. Б.Хмельницького.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування курсом

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (СК)

СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Результати навчання

Програмні результати навчання (ПРН)

Соціально-гуманітарна ерудованість:

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

Дослідницькі навички:

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Комунікація:

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій:

ПРН 14. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

Праворозуміння:

ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

Правозастосування:

ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Кількість годин	30	30	60

Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2019	3	право	2	Нормативний

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

В ході вивчення курсу демонструються тематичні відео ролики, присвячені проблематиці функціонування вітчизняних судових та правоохоронних органів. Напр.:

1. Відео матеріал «Організація судових та правоохоронних органів» (<https://www.youtube.com/watch?v=N7QMOtITcHg>);

2. Відео трансляція прес-конференції на тему «Таємні судові вердикти як вирок українському правосуддю» (<https://ua.interfax.com.ua/news/video/544443.html>);

3. Відео матеріал «Українське право в особах: Юзьков Леонід Петрович» (https://ukrainepravo.com/video/laws_persons/ukrayinske-pravo-v-osobakh-yuzkov-leonid-petrovych/);

4. Відео матеріал «Українське право в особах: Тацій Василь Якович» (https://ukrainepravo.com/video/laws_persons/ukrayins%60ke-pravo-v-osobakh-tatsiy-vasyl%60-yakovych/);

5. Відео матеріали «Судова практика. Українське право» (<https://ukrainepravo.com/video/>);

6. Відео матеріал «Національна поліція України» (<https://www.youtube.com/channel/UCBfEqBPR9AnOfxV6xg0NUPw>);

7. Відео матеріал «Служба безпеки України» (<https://www.youtube.com/channel/UCRxyjhmVewJIRb2yKu5EuQ>);

8. Відео матеріал з офіційного веб-сайту Служби безпеки України (<https://ssu.gov.ua/ua/videos/1/category/73>);

9. Цикл радіопередач «Адвокатура в історії України» (<https://www.youtube.com/watch?v=AOkr284xPn4>);

10. Відео матеріал з офіційного веб-сайту «Нотаріальна палата України» (<https://www.youtube.com/channel/UCQwVVRcu2pkVburHTzCAIvQ/videos>).

Політики курсу

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

СХЕМА КУРСУ

Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ СТРУКТУРИ УКРАЇНИ					
Тема 1. Предмет, система та основні поняття дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	1,2,7	реферат, питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)
Тема 2. Загальні принципи правосуддя.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	1,2,7	питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)

					контроль)
Тема 3. Судова влада в Україні.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	2,13,18,24	контрольні питання питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)
Тема 4. Загальна характеристика правоохоронної діяльності держави.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	2,4,8,12	контрольні питання реферат, питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)
Тема 5. Система і структура органів прокуратури. Основні напрямки діяльності органів прокуратури.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	2,18,23,30	реферат, питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)
Тема 6. Національна поліція України та інші органи МВС України.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	2,9,18,21,27	есе, питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)
Тема 7. Органи досудового розслідування в Україні.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	3,15,16,34	контрольні питання питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)
Тема 8. Органи безпеки України.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	2,18,25,32	вирішення практичних завдань, питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)

Тема 9. Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	2,26,30	вирішення практичних завдань, питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)
Тема 10. Правоохоронна діяльність інших державних органів України.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	2,9,12,19,20	вирішення практичних завдань, питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)
БЛОК 2. ПРАВОЗАХИСНІ СТРУКТУРИ УКРАЇНИ					
Тема 11. Адвокатура України.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	6,11,14	вирішення практичних завдань, питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (другий періодичний контроль)
Тема 12. Органи юстиції України.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	4,7,22,	вирішення практичних завдань, питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (другий періодичний контроль)
Тема 13. Нотаріат України.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	1,2,8,29,	вирішення практичних завдань, питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (другий періодичний контроль)
Тема 14. Правозахисна діяльність міжнародних та вітчизняних організацій.	Лекція Семінарське заняття Самостійна робота	1,2,7,8	вирішення практичних завдань, питання семінару	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж третього навчального семестру (другий періодичний контроль)

Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання	За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складовою результатів контрольних точок
------------------------------------	--

курсу	першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів). Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Якщо підсумковим контролем вивчення дисципліни є диференційований або недиференційований залік, то набраних таким чином 60 і більше балів достатньо для його зарахування. Якщо підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$
Семінарські заняття	«5» – Студент має системні знання глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. «4» – Студент має ґрунтовні знання навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямах впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення. «3» – Студент має базові знання з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає

	інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань. «2» – Студент має безсистемні знання, допускає формально-логічні помилки при формулюванні понять, класифікаційних критеріїв та їхньому тлумаченні. Хаотично і невпевнено викладає матеріал, не здатен відділяти головне від другорядного, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Здобувачу слід пам'ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни. Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНУ З КУРСУ (III семестр навчання)

Загальна максимальна сума за екзамен – 100 балів.

З них три теоретичні (усні) питання максимально оцінюються у 75 балів.

I-е питання – 25 балів;

II-е питання – 25 балів;

III-е питання – 25 балів;

Тестові питання максимально оцінюються у 25 балів.

Кожна правильна відповідь оцінюється у 2,5 бали.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з навчального курсу «Судові та правоохоронні органи України»

Рівень, шкала ECTS, бали	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
1	2	3
A 90 – 100 відмінно – 5	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень курсу, може не тільки вільно матеріалом, але й самостійно довести існування певних закономірностей, принципів, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань	Студент самостійно розв'язує типові ситуаційні задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні казуси з курсу «Судові та правоохоронні органи України», здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні індивідуальних завдань та самостійних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати

		результати
В 82 – 89 С 74 – 81 добре – 4	Студент знає і може самостійно сформулювати основні правові підходи, принципи функціонування системи управління та права, пов'язати їх з реальними правовими явищами, може привести вербальне формулювання основних положень права, навести приклади їх застосування в практичній діяльності правоохоронних, судових або правозахисних органів України, але не завжди може самостійно здійснити критичний аналіз. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим	Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) казуси з курсу «Судові та правоохоронні органи України», що стосуються системи зазначених органів, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
D 64 – 73 E 60 – 63 задовільно – 3	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні правові положення, знає істотні ознаки (засади) основних інститутів правоохоронних, судових або правозахисних органів України та їх відмінність, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Студент може розв'язати найпростіші типові задачі за зразком, виявляє здатність виконувати основний елементарний аналіз розвитку судових, правоохоронних та правозахисних органів України в конкретних соціально-економічних обставинах, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання. При вирішенні фабули студент виконує роботу за зразком, але з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи
FX 35 – 59 F 1– 34 незадовільно – 2	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про правоохоронні, судові або правозахисні органи України. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з	Студент знає основні терміни та поняття курсу «Судові та правоохоронні органи України». Вміє розв'язувати задачі лише на відтворення основних подій, здійснювати найпростіші логічні операції. При вирішенні фабули студент вміє користуватися окремими законодавчими положеннями тієї чи іншої організації (суд, прокуратура, нотаріат), але не може

	допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії.	самостійно виконати роботу і зробити висновки
--	--	---

Рекомендована література

Основна література

1. Бурбика М.М., Уткіна М.С. Судові та правоохоронні органи (у схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2016. 123 с.
2. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
3. Дізнання в ОВС: процесуальна діяльність: навч. посіб. у схемах і табл. / [уклад.: Г.М. Степанова, А.С. Симчук, М.М. Гончар, О.Ю. Хахуцяк, А.В. Самодін]. Київ: КНТ, 2010. 192 с.
4. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / за ред. І.Є. Марочкина. Харків: Право, 2013. 448 с.
5. Полянський Ю.Є. Прокуратура в Україні: Навчально-методичний посібник. Одеса: Юридична література, 2000. 108 с.
6. Святоцький О.Д., Михеєнко М.М. Адвокатура України. Підручник. Київ: Ін Юре, 1997. 310 с.
7. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / відповід. ред. В. Маляренко. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 375 с.
8. Судові та правоохоронні органи України: Навч. посіб. / за заг. ред. П.Д. Біленчука. – Київ: Атіка, 2011. 328 с.
9. Тимченко С.М. Судові та правоохоронні органи України. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 304 с.
10. Шумський П.В. Прокуратура України: Навч. посіб. для студентів юридичних вузів та факультетів. Київ: Вентурі. 1998. 336 с.
11. Яновська О.Г. Адвокатура України: Навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 280 с.

Допоміжна література

12. Галаган В.І. Проблеми вдосконалення кримінально-процесуальної діяльності органів внутрішніх справ України: Монографія. Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2002. 300 с.
13. Питання мережі місцевих загальних та апеляційних судів: Указ Президента України від 20 травня 2011 року № 591/2011
14. Про адвокатуру. Закон України від 19 грудня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 9. Ст. 62.
15. Про вдосконалення діяльності підрозділів дізнання України: Наказ МВС України від 2 вересня 2008 року № 422.
16. Про виконавче провадження. Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII // Відомості Верховної Ради. 2016. № 30. Ст. 542.
17. Про вступ України до Інтерполу: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 1992 року № 555 // Урядовий кур'єр. 1992. 9 жовтня.
18. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів. Закон України від 23 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 11. Ст. 50.
19. Про затвердження Положення про Адміністрацію Державної прикордонної служби України: Указ Президента України від 06 квітня 2011 року № 399/2011
20. Про затвердження Положення про Державну пенітенціарну службу України: Указ Президента України від 06 квітня 2011 року № 394/2011

21. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Указ Президента України від 06 квітня 2011 року № 383/2011 із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 462/2012 від 31.07.2012

22. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2006 року № 1577 // Урядовий кур'єр. 2006. 22 листопада. № 220

23. Про затвердження положення про організацію співпраці Генеральної прокуратури України з Верховною Радою України: Наказ Генерального прокурора України від 24 січня 2006 року № 1/4.

24. Про Конституційний Суд України. Закон України від 16 жовтня 1996 року // Вісник Конституційного Суду України. 1997. № 1. С. 41-65.

25. Про контророзвідувальну діяльність. Закон України від 26 грудня 2002 року // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 12. Ст. 89.

26. Про Національне Центральне бюро Інтерполу: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 1993 року. № 220 // Збірник постанов уряду України. 1994. № 2.

27. Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 року // Відомості Верховної Ради України, 2015, № 40-41. Ст.379. № 580-VIII.

28. Про незалежність судової влади. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 13.06.2007 № 8

29. Про нотаріат. Закон України від 2 вересня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 39. Ст. 383.

30. Про організацію роботи органів прокуратури України у галузі міжнародного співробітництва і правової допомоги у кримінальних справах: 15 Наказ Генерального прокурора України від 05 травня 2011 року № 8 гн

31. Про прокуратуру. Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. 2015, № 2-3. Ст.12.

32. Про Службу безпеки України. Закон України від 25 березня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 27. Ст. 382.

33. Про судоустрій і статус суддів. Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2016. № 31. Ст. 545.

34. Романюк Б.В. Сучасні теоретичні та правові проблеми використання спеціальних знань у досудовому слідстві: Монографія. Київ: НАВСУ, 2002. 195 с.

РОЗДІЛ 2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЛОК 1. СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ СТРУКТУРИ УКРАЇНИ.

Тема 1. Предмет, система та основні поняття дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».

Предмет, система та методи навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».

Основні поняття навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України». Поняття судових і правоохоронних органів. Система і структура правоохоронних органів України. Правоохоронна діяльність. Основні напрямки та головні риси правоохоронної діяльності. Поняття і види принципів правоохоронної діяльності.

Законність як універсальний принцип правоохоронної діяльності. Поняття і зміст правопорядку.

Законодавчі джерела навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України». Класифікація джерел навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».

Сучасні умови трансформації судових та правоохоронних структур держави. Проблемні тенденції негативного характеру в правовій системі України. Основні напрями підвищення ефективності правової системи України.

Тема 2. Загальні принципи правосуддя.

Загальні принципи правосуддя. Поняття правосуддя, його відмінність від інших форм державної діяльності. Характерні ознаки правосуддя. Форми та види правосуддя. Форми здійснення правосуддя.

Система принципів правосуддя. Значення принципів правосуддя.

Тема 3. Судова влада в Україні.

Поняття і значення судової влади. Історія становлення судових органів в Україні.

Співвідношення судової влади з іншими гілками державної влади. Взаємозв'язок судової влади і законодавчої влади. Поняття судової системи в Україні. Засади організації судової влади. Правове регулювання діяльності органів судової влади.

Організаційні основи судоустрою. Місцеві суди в Україні, їх склад і компетенція. Види і склад апеляційних судів. Вищі спеціалізовані суди, їх склад і повноваження.

Верховний суд України. Пленум Верховного Суду.

Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції. Завдання Конституційного Суду. Склад Конституційного Суду. Принципи діяльності Конституційного Суду. Порядок утворення та повноваження Конституційного Суду. Загальні засади організації та діяльності Конституційного Суду. Засади судової влади та здійснення правосуддя. Форми здійснення правосуддя. Вимоги, що ставляться до судді Конституційного Суду. Повноваження судді Конституційного Суду. Порядок обрання Голови Конституційного Суду та його заступників. Повноваження Голови Конституційного Суду. Повноваження заступника Голови Конституційного Суду. Загальні засади конституційного провадження. Регламент Конституційного Суду. Конституційне подання. Конституційне звернення. Особливості конституційного провадження. Рішення Конституційного Суду. Порядок зайняття посади судді. Кваліфікаційний рівень судді.

Національна школа суддів України, її статус та структура. Дисциплінарна відповідальність судді. Звільнення судді з посади та припинення його повноважень. Вища кваліфікаційна комісія суддів України, її статус та повноваження. Суддівське самоврядування. Забезпечення суддів. Організаційне забезпечення діяльності судів.

Тема 4. Загальна характеристика правоохоронної діяльності держави.

Державні органи або їх підрозділи, що здійснюють правоохоронні функції: суд; органи прокуратури; органи внутрішніх справ; органи служби безпеки; антикорупційні органи (НАБУ, НАЗК, Нацагентство з повернення активів. Військова служба правопорядку у

Збройних Силах України; Служба зовнішньої розвідки України; митні органи; органи охорони державного кордону; органи Державної податкової служби (у тому числі підрозділи податкової міліції органів Державної податкової служби); органи і установи виконання покарань; слідчі ізолятори; органи Державної фінансової інспекції; органи рибоохорони; органи державної лісової охорони; Антимонопольний комітет України; Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку; Управління державної охорони України; Державна санітарно-епідеміологічна служба; Державна екологічна інспекція; Державна інспекція ядерного регулювання України; органи захисту прав споживачів; Державна архітектурно-будівельна інспекція України; нотаріат; виконавча служба.

Тема 5. Система і структура органів прокуратури. Основні напрямки діяльності органів прокуратури.

Поняття прокуратури та її роль в Україні. Засади організації і діяльності прокуратури. Функції прокуратури. Організаційні основи системи прокуратури. Система прокуратури України. Правове регулювання діяльності органів прокуратури. Структура та компетенція Генеральної прокуратури.

Особливості організації і діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Регіональні прокуратури. Місцеві прокуратури Кількісний склад та структура органів прокуратури. Статус та гарантії незалежності прокурора.

Загальні права та обов'язки прокурора Відповідальність прокурора. Повноваження прокурора з виконання покладених на нього функцій. Підтримання державного обвинувачення в суді. Представництво інтересів громадянина або держави в суді. Нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Порядок зайняття посади прокурора та порядок звільнення прокурора з адміністративної посади. Дисциплінарна відповідальність прокурора. Звільнення прокурора з посади, припинення, зупинення його повноважень на посаді.

Прокурорське самоврядування та органи, що забезпечують діяльність прокуратури. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів, її статус та повноваження.

Національна академія прокуратури України. Соціальне та матеріально-побутове забезпечення прокурора та інших працівників органів прокуратури. Організаційне забезпечення діяльності прокуратури. Міжнародно-правове співробітництво прокуратури з компетентними органами іноземних держав у сфері кримінального судочинства.

Тема 6. Національна поліція України та інші органи МВС України.

Завдання, повноваження та структура МВС України. Національна поліція України, правова основа та принципи її діяльності. Завдання Національної поліції, міжнародне співробітництво та взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Система поліції та статус поліцейських. Основні обов'язки та повноваження поліцейського.

Види відповідальності поліцейських. Поліцейські заходи. Порядок застосування поліцейських заходів примусу Добір на посаду поліцейського. Загальні засади проходження служби в поліції. Гарантії професійної діяльності поліцейського. Громадський контроль поліції. Соціальний захист поліцейських. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення поліції.

Тема 7. Органи досудового розслідування в Україні.

Органи досудового розслідування в Україні. Правова основа діяльності органів досудового розслідування. Завдання органів досудового розслідування.

Принципи діяльності органів досудового розслідування в Україні. Компетенція слідчих органів Національної поліції, слідчих органів безпеки, слідчих органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, слідчих органів державного бюро розслідувань, детективів Національного антикорупційного бюро України.

Система і структура слідчих органів Національної поліції України. Керівник органу досудового розслідування, його повноваження. Правове становище слідчого. Порядок призначення слідчих на посаду, їх переміщення і звільнення з посади. Права і обов'язки слідчих, гарантії їх процесуальної незалежності. Правове становище слідчого-криміналіста. Помічник слідчого і його повноваження.

Тема 8. Органи безпеки України.

Правове регулювання діяльності органів безпеки. Принципи діяльності Служби безпеки. Система органів Служби безпеки. Структура Центрального управління СБУ. Колегія Служби безпеки, її склад і повноваження.

Правове становище співробітників СБУ, їх права і обов'язки. Гарантії законності в діяльності Служби безпеки. Соціальний і правовий захист працівників органів безпеки.

Тема 9. Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол.

Форми міжнародного співробітництва у сфері боротьби із злочинністю. Історія створення Інтерполу. Поняття і значення Інтерполу. Основні завдання Інтерполу.

Правові засади функціонування Інтерполу. Статут міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол. Принципи організації і діяльності Інтерполу. Головні напрямки діяльності Інтерполу. Бюджет Інтерполу.

Система органів Інтерполу. Генеральна асамблея. Виконавчий комітет. Президент і віцепрезиденти Інтерполу. Повноваження Генерального Секретаря Інтерполу. Структура Генерального Секретаріату Інтерполу. Європол. Радники Інтерполу.

Національне центральне бюро Інтерполу в Україні.

Тема 10. Правоохоронна діяльність інших державних органів України.

Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Державної прикордонної служби України. Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Державної податкової служби. Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Державної митної служби України. Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Державного департаменту України з питань виконання покарань.

Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Державної контрольно-ревізійної служби. Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Антимонопольного комітету України. Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Державного комітету фінансового моніторингу України. Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Державного департаменту фінансового моніторингу України. Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Ради національної безпеки і оборони України.

Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Рахункової палати.

Повноваження та компетенція Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Повноваження та компетенція органів захисту прав споживачів.

Повноваження та компетенція Державної інспекції рибоохорони. Повноваження та компетенція Головирибводгоспу (Державного комітету рибного господарства). Повноваження та компетенція Державної лісової охорони системи Державного комітету України з деревообробної промисловості.

Повноваження та компетенція Державної екологічної інспекції Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України. Повноваження та компетенція Державної санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я України.

БЛОК 2. ПРАВОЗАХИСНІ СТРУКТУРИ УКРАЇНИ.

Тема 11. Адвокатура України.

Правова основа діяльності адвокатури. Завдання адвокатури. Принципи та засади адвокатської діяльності. Організаційні форми адвокатської діяльності.

Порядок утворення адвокатських об'єднань. Вимоги до осіб, які бажають займатися адвокатською діяльністю.

Адвокатська діяльність та її види. Правове регулювання адвокатської діяльності. Гарантії адвокатської діяльності. Професійні права та обов'язки адвоката. Правила адвокатської етики. Поняття і зміст адвокатської таємниці.

Договір про надання правової допомоги. Правове становище помічника адвоката.

Адвокатське самоврядування. Кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури.

Вища кваліфікаційна комісія адвокатури. Рада адвокатів регіонів. Ревізійна комісія адвокатів регіону. Соціальний захист працівників адвокатури. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Національна асоціація адвокатів України. Кримінально-процесуальна діяльність адвоката.

Тема 12. Органи юстиції України.

Правозахисна сутність діяльності органів юстиції. Завдання і напрямки діяльності органів юстиції. Система органів юстиції: міністерство юстиції, управління, територіальні органи юстиції. Державна виконавча служба в системі органів юстиції. Органи РАЦС в системі органів юстиції. Організації експертного забезпечення правосуддя в системі органів юстиції.

Сприяння органів юстиції проведенню в Україні правової політики і правової реформи. Захист прав і свобод людини органами юстиції. Забезпечення органами юстиції законотворчої роботи. Ведення органами юстиції реєстраційної діяльності. Представництво Міністерством юстиції України інтересів держави у міжнародних судових організаціях. Сприяння органів юстиції правовій освіті і правовому вихованню українських громадян.

Тема 13. Нотаріат України.

Правозахисна сутність нотаріальної діяльності. Поняття і призначення нотаріату. Завдання нотаріату. Правове регулювання нотаріальної діяльності. Принципи нотаріальної діяльності.

Системи органів нотаріату. Державні нотаріальні контори в системі органів нотаріату. Державні нотаріальні архіви в системі органів нотаріату. Приватні нотаріуси в системі органів нотаріату. Посадові особи, які уповноважені до вчинення окремих нотаріальних дій. Консульські і дипломатичні установи України, які уповноважені вчиняти нотаріальні дії.

Кваліфікаційні комісії нотаріату, як учасники правовідносин щодо нотаріальної діяльності. Органи юстиції як учасники правовідносин щодо нотаріальної діяльності. Об'єднання нотаріату. Українська нотаріальна палата.

Сутність вимог до осіб, які бажають займатися нотаріальною діяльністю. Реєстрація приватної нотаріальної практики. Плата за нотаріальні послуги. Відповідальність за неналежне вчинення нотаріальних дій.

Перелік нотаріальних дій. Загальні правила вчинення нотаріальних дій.

Тема 14. Правозахисна діяльність міжнародних та вітчизняних організацій.

Загальне уявлення про міжнародний правозахисний механізм. Правозахисна діяльність Організації Об'єднаних Націй. Характеристика регіональних правозахисних механізмів у світі. Правозахисна діяльність під егідою Ради Європи. Діяльність Організації з безпеки і співробітництва у Європі. Правозахисні утворення під егідою Співдружності незалежних держав.

Європейський суд з прав людини як орган захисту прав українських громадян. Право на звернення та юрисдикція Європейського суду з прав людини. Процедури складання звернень, розгляду справ і виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Українські організації громадського сектору як суб'єкти правозахисту. Правове регулювання, сутність правозахисних завдань та класифікація громадських правозахисних організацій.

Міжнародна організація кримінальної поліції «Інтерпол» в системі правоохоронного співробітництва.

РОЗДІЛ 3. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Семінарське заняття № 1.

Тема: Правоохоронна діяльність.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою правоохоронна діяльність, про загальну структуру та законодавче забезпечення діяльності органів судочинства, правоохорони та правозахисту в Україні; поглибити уявлення про сутність і завдання дисципліни «Судові та правоохоронні органи України»; виховувати зацікавленість дисципліною та прагнення отримувати нові знання самостійно.

Література:

1. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах. Харків: Право, 2013. 144 с.
2. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.
3. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / відп. ред. В. Маляренко. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 352 с.

Перелік питань семінару

1. Основні напрямки та головні риси правоохоронної діяльності.
2. Поняття і види принципів правоохоронної діяльності.
3. Законність як універсальний принцип правоохоронної діяльності. Поняття і зміст правопорядку.

Методичні поради щодо підготовки до теми.

Під час вивчення цієї теми важливим є з'ясування предмета «Судові та правоохоронні органи України». Основні поняття навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України». Поняття судових і правоохоронних органів України. Системи і структури правоохоронних органів України. Основні напрямки та головні риси правоохоронної і судової діяльності.

Поняття і види принципів правоохоронної діяльності. Законодавчі джерела навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України». Класифікація джерел навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».

У результаті вивчення цієї теми здобувачів вищої освіти набуватимуть знання про особливості діяльності судових та правоохоронних органів, у тому числі такого органу як Національна поліція України. В межах цієї теми розкривається предмет, основні поняття і система навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України», сутність таких правових категорій як правоохоронна діяльність, напрямки (види) правоохоронної діяльності держави, правоохоронні органи та організації, правові акти про правоохоронні органи, класифікація правових актів.

Основні терміни і поняття

Навчальна дисципліна «Судові та правоохоронні органи України» вивчає основи організації, завдання, повноваження функції і органів правосуддя, правоохоронних органів, правозахисних організацій, їхню взаємодію між собою й іншими органами держави, а також органами місцевого самоврядування та населенням.

Правоохоронна діяльність – це така державна діяльність, яка здійснюється з метою охорони прав і свобод фізичних та юридичних осіб спеціально уповноваженими органами держави, які наділені правом щодо застосування заходів юридичного впливу при

неухильному дотриманні приписів закону та визначеної процедури їх застосування. До структури правоохоронної діяльності належать такі напрямки: діяльність державних органів із забезпечення правосуддя; прокурорський нагляд; діяльність з виявлення, розслідування злочинів та запобігання їм; діяльність із захисту державної безпеки, державного кордону та охорони громадського порядку. Кожен напрям правоохоронної діяльності має свої суттєві особливості.

Судова влада – це специфічна галузь державної влади, що здійснюється уповноваженими на це державними органами – судами, призначенням якої є вирішення у судових засіданнях правових конфліктів шляхом правового впливу на фізичних і юридичних осіб та на соціальні процеси в суспільстві в цілому та здійснення судового контролю.

Правосуддя – це державна діяльність, яку проводить суд шляхом розгляду й вирішення у судових засіданнях в особливій установленій законом формі. Цивільних, кримінальних, господарських та справ про адміністративні правопорушення.

Семінарське заняття № 2.

Тема: Правосуддя.

Мета: *систематизувати та поглибити знання за темою правосуддя, його форми та види; поглибити уявлення про форми здійснення правосуддя.*

Література:

1. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах. Харків: Право, 2013. 144 с.
2. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.
3. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / відп. ред. В. Маляренко. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 352 с.

Перелік питань семінару

1. Форми правосуддя.
2. Види правосуддя.
3. Форми здійснення правосуддя.

Методичні поради щодо підготовки до теми.

Під час вивчення цієї теми важливим є з'ясування дефініції (поняття) правосуддя. Слід також звернути увагу, що його поняття знаходить своє відображення у Конституції України, в Законі України «Про судоустрій і статус суддів», а також у процесуальному вітчизняному законодавстві.

До того ж, мати на увазі, що основними ознаками правосуддя є те, що:

- 1) його суб'єктом може бути лише один державний орган – суд;
- 2) правосуддя має як загальну, так і конституційну юрисдикцію;
- 3) його сутність полягає у розгляді та вирішенні у судових засіданнях цивільних, господарських, адміністративних, кримінальних, конституційних справ;
- 4) воно має за мету забезпечити гарантовані Конституцією України та законами права і свободи людини і громадянина, права і законні інтереси юридичних осіб, інтереси суспільства і держави;
- 5) воно здійснюється за визначеною законом процедурою;
- 6) його результатом є правосудне (законне і обґрунтоване) судове рішення, що має загальнообов'язковий характер.

Принципи правосуддя прийнято класифікувати:

- 1) за джерелом закріплення;
- 2) за предметом регулювання;
- 3) за змістом та сферою їх поширення.

Принципи правосуддя мають наступне значення:

- 1) вони визначають нормотворчу діяльність у сфері судочинства та здійснення правосуддя;
- 2) визначають основні методи та форми діяльності суду.

Вивчення цієї теми сприятиме в опануванні основних положень з питань здійснення сучасного правосуддя та з'ясування його значення в системі судочинства. Дозволить більш ґрунтовно з'ясувати основні принципи правосуддя. До того ж, в подальшому сприятиме в опануванні основних, фундаментальних положень про мету, завдання, способи і форми діяльності суду, а також форми діяльності інших учасників судового процесу.

Основні терміни і поняття

Правосуддя – це державна діяльність, яку проводить суд шляхом розгляду й вирішення у судових засіданнях в особливій установленій законом формі (цивільних, кримінальних, господарських та справ про адміністративні правопорушення).

Принципи здійснення правосуддя – це закріплені в законі державно-політичні та правові ідеї, що визначають найбільш суттєві сторони цього виду державної діяльності стосовно завдань і порядку здійснення процесу судочинства, його стадій та інститутів за всіма категоріями справ.

Принцип справедливості – основоположний принцип права, який являє собою ідею домірності вкладеного та отриманого в усіх сферах життєдіяльності людини та їхнього правового забезпечення, а також передбачає вимогу відповідності між практичною роллю різних індивідів (соціальних груп) у житті суспільства та їхнім соціальним становищем, між їхніми правами та обов'язками, правопорушенням і відповідальністю, заслугами людей та їхнім суспільним визнанням.

Семінарське заняття № 3.

Тема: Організаційні основи судоустрою.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою *судова влада в Україні; виховувати зацікавленість дисципліною критичного ставлення до догматичних підходів, щодо реформування системи державного правосуддя та прагнення отримувати нові знання самостійно.*

Література:

1. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах. Харків: Право, 2013. 144 с.
2. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.
3. Про Вищу раду правосуддя. Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 7-8. Ст. 50.
4. Про судоустрій і статус суддів. Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2016. № 31. Ст. 545.

Перелік питань семінару

1. Верховний суд України. Пленум Верховного Суду.
2. Вищі спеціалізовані суди, їх склад і повноваження.
3. Види і склад апеляційних судів.

Основні терміни і поняття

Судова система – це сукупність судових органів, діяльність яких спрямована на здійснення правосуддя в Україні. Згідно Конституції України та Закону України «Про судоустрій і статус суддів» судову систему складають Конституційний Суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні та суди загальної юрисдикції (місцеві суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України).

Професійними суддями – є громадяни, які відповідно до Конституції України та Закону України «Про судоустрій і статус суддів» призначені чи обрані суддями та займають штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснюють правосуддя на професійній основі.

Система гарантій незалежності діяльності суддів – це сукупність заходів, визначених Конституцією України, Законом України «Про судоустрій і статус суддів», їх правового захисту, матеріального і соціального забезпечення підчас здійснення правосуддя на основі Конституції, Законів України, міжнародного права та принципу верховенства права.

Семінарське заняття № 4.

Тема: Органи правоохоронної діяльності держави.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою органи правоохоронної діяльності держави; поглибити знання про окремі органи правоохорони, ознайомитися з їх функціями та напрямками діяльності; виховувати зацікавленість дисципліною та прагнення отримувати нові знання самостійно

Література:

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах. Харків: Право, 2013. 144 с.
3. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. та ін. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.

Перелік питань семінару

1. Органи Державної податкової служби.
2. Органи і установи виконання покарань.
3. Управління державної охорони України.
4. Державна санітарно-епідеміологічна служба та Державна екологічна інспекція.

Основні терміни і поняття

Державна фіскальна служба – центральний орган виконавчої влади України, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України.

Установи виконання покарань – організації, які безпосередньо і виключно здійснюють виконання конкретних видів кримінальних покарань. Установами виконання покарань є: арештні доми; кримінально-виконавчі установи; спеціальні виховні установи (виховні колонії).

Управління державної охорони України – державний правоохоронний орган спеціального призначення, що підпорядкований Президенту України та підконтрольний Верховній Раді України.

Державна санітарно-епідеміологічна служба України – центральний орган виконавчої влади України, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністерство охорони здоров'я України.

Державна екологічна інспекція України – центральний орган виконавчої влади України, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів України.

Семінарське заняття № 5.

Тема: Прокуратура України.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою про особливості контрольно-наглядової діяльності прокуратури в Україні; поглибити знання про основні функції прокуратури та організаційні основи системи прокуратури; залучити до аналітичної діяльності під час визначення статусу незалежності прокурора, його загальних прав та обов'язків і відповідальності; виховувати зацікавленість дисципліною та прагнення отримувати нові знання самостійно.

Література:

1. Курочка Н.И., Каркач П.М. Прокурорський нагляд в Україні. Луганськ, 2009. 236 с.
2. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.
3. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 2-3. Ст. 12 (із змінами та доповненнями, станом на 01.08.2016).

Перелік питань семінару

1. Регіональні та місцеві прокуратури.
2. Загальні права та обов'язки прокурора Відповідальність прокурора.
3. Прокурорське самоврядування та органи, що забезпечують діяльність прокуратури.

Методичні поради щодо підготовки до теми

Опанування теми слід розпочати з поняття прокуратури. Слід також з'ясувати засади організації і діяльності прокуратури, системи прокуратури, статус прокурора, повноваження прокурора з виконання покладених на нього функцій, порядок зайняття посади прокурора та порядок звільнення прокурора з адміністративної посади, дисциплінарна відповідальність прокурора, звільнення прокурора з посади, припинення, зупинення його повноважень на посаді. У результаті вивчення цієї теми здобувачі вищої освіти набуватимуть знання про такий державний орган як прокуратура. Останній виконує функцію прокурорського нагляду, змістом якої є забезпечення точного та однакового розуміння та застосування законів, у тому числі і працівниками поліції. Підтвердженням цього є положення ст.131-1 Конституції України, де зазначено, що на прокуратуру покладається організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку. Також, згідно зі ст.2 Закону України «Про прокуратуру» до функцій останньої належить нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство.

Основні терміни і поняття

Під принципами організації та діяльності органів прокуратури необхідно розуміти закріплені в Конституції України та інших Законах України положення, що своїм змістом розкривають призначення прокуратури в державі та суспільстві, встановлюють завдання, повноваження і функції прокурорів, а також правові засоби прокурорської діяльності, які спрямовані на реалізацію завдань та функцій прокуратури.

Санкція прокурора – це письмовий реквізит (затвердження) прокурора на постанові особи, у провадженні якої знаходиться кримінальна справа, щодо проведення відповідних процесуальних дій, а також – на постанові державного органу, про затримання і видворення з України іноземного громадянина або особи без громадянства при наявності передбачених законом підстав.

Протест прокурора – це письмовий акт прокурорського реагування на виявлені прокурором порушення чинного законодавства, і, як правило приноситься на акт, що суперечить закону, до органу, який його видав, або до вищестоящого у порядку

підпорядкованості органу, чи посадовій особі, які правомочні усунути порушення. У протесті прокурор ставить питання про скасування незаконного акта або приведення його у відповідність з законом, а також припинення не законної дії посадової особи, поновлення порушеного права.

Семінарське заняття № 6.

Тема: Національна поліція України.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою про основні елементи Міністерства внутрішніх справ України та особливості її функцій; поглибити уявлення про сутність Національної поліції в державі, інших структур МВС та їх взаємодії з місцевими структурами самоврядування; виховувати зацікавленість дисципліною та прагнення отримувати нові знання самостійно.

Література:

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. та ін. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 15 липня 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2015. - № 40-41. - Ст. 379 (із змінами та доповненнями, станом на 01.08.2016).

Перелік питань семінару

1. Завдання Національної поліції, міжнародне співробітництво та взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування.
2. Поліцейські заходи. Порядок застосування поліцейських заходів примусу.
3. Гарантії професійної діяльності поліцейського. Громадський контроль поліції.

Методичні поради щодо підготовки до даної теми

Національна поліція України – центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом. Поліція призначена для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. У процесі своєї діяльності Національна поліція України взаємодіє із іншими судовими і правоохоронними органами. При цьому необхідно мати на увазі, що саме на органи поліції законом покладено найбільше коло завдань у сфері реалізації державної політики у боротьбі зі злочинністю та охороні широкого кола суспільних відносин від протиправних посягань. Саме ці обставини й обумовлюють провідне місце Національної поліції України у системі правоохоронних органів.

Під час підготовки самостійної роботи слід з'ясувати поняття, завдання, правову основу діяльності, принципи діяльності, повноваження, контроль, фінансове та матеріально-технічне забезпечення поліції. Також важливо проаналізувати соціальний захист поліцейських, систему, статус поліцейських, поліцейські заходи та громадський контроль за діяльністю поліції. Саме від засвоєння знань цієї теми залежить розуміння особливостей змісту діяльності працівників поліції.

Основні терміни і поняття

Міністерство внутрішніх справ України (МВС України) – це центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Воно входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод людини та громадянина, власності, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань, боротьби зі злочинністю, розкриття та розслідування злочинів, охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, безпеки дорожнього руху, а також з

питань формування державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, незаконного одержання громадянства України, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Органи внутрішніх справ – це правоохоронні органи державної виконавчої влади, підпорядковані Міністерству внутрішніх справ України, що забезпечують дотримання законності і правопорядку, боротьбу зі злочинністю, захист від протиправних посягань здоров'я, прав і свобод людини і громадянина, власності юридичних і фізичних осіб, навколишнього середовища, інтересів суспільства і держави.

Функції ОВС – це основні напрямки їх діяльності, що дозволяють вирішити поставлені перед ОВС завдання. До функцій ОВС належать: адміністративна, профілактична, оперативно-розшукова, кримінально-процесуальна; виконавча, контрольно-наглядова.

Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Семінарське заняття № 7.

Тема: Система і структура слідчих органів Національної поліції України.

Мета: систематизувати та поглибити знання про систему і структуру органів Національної поліції України; виховувати зацікавленість дисципліною та прагнення отримувати нові знання самостійно.

Література:

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.
3. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / О.С. Захаров, В.С. Ковальський, В.С. Лукомський та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 352 с.

Перелік питань семінару

1. Керівник органу досудового розслідування, його повноваження.
2. Правове становище слідчого. Порядок призначення слідчих на посаду, їх переміщення і звільнення з посади.
3. Права і обов'язки слідчих, гарантії їх процесуальної незалежності.

Методичні поради щодо підготовки до даної теми

Органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання і досудове слідство) є:

- 1) слідчі підрозділи органів Національної поліції; органів безпеки; органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства; органів державного бюро розслідувань; органів Державної кримінально-виконавчої служби України;
- 2) підрозділ детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України.

Такий широкий та водночас вичерпний перелік органів досудового розслідування зобов'язує чітко вивчити права та повноваження, організацію діяльності, систему. Під час вивчення цієї теми здобувачі вищої освіти набуватимуть знання про органи досудового розслідування, одним із яких є слідчі підрозділи органів Національної поліції.

Здобувачі вищої освіти у межах даної теми розглядатимуть кримінальний процесуальний аспект діяльності працівників поліції, тобто сукупність дій останніх щодо захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Знання цієї теми становлять важливе значення для кримінальної процесуальної діяльності працівників поліції, оскільки сприятимуть виконанню завдань кримінального провадження.

Основні терміни і поняття

Досудове розслідування – діяльність компетентних правоохоронних органів, що полягає у збиранні, дослідженні, оцінці, перевірці та використанні доказів з метою попередження, запобігання та розкриття злочинів, встановлення об'єктивної істини, забезпечення правильного застосування закону, та закінчується винесенням

правозастосовного акту за її наслідками.

Підслідність – розподілення кримінальних проваджень згідно Кримінального процесуального законодавства України між органами, які мають право розслідувати кримінальні правопорушення. В Кримінальному процесуальному законодавстві України підслідність кримінальних правопорушень визначається за територією вчинення кримінального правопорушення та органами, уповноваженими на розслідування цих кримінальних правопорушень.

Кримінальний процесуальний кодекс України – кодифікований закон, що визначає порядок кримінального провадження на території України, ухвалений Верховною Радою України 13 квітня 2012 року, набрав чинності 20 листопада 2012 року. Прийшов на зміну старому Кримінально-процесуальному кодексу України 1960 р.

Слідчий – службова особа органу внутрішніх справ, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань, органу Державної кримінально-виконавчої служби України, підрозділу детективів Національного антикорупційного бюро України, уповноважена в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень.

Семінарське заняття № 8.

Тема: Діяльність органів безпеки України.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою про загальні правові засади діяльності органів безпеки України; поглибити уявлення про сутність ідей концепції державної безпеки, доктрини національної безпеки та інших складових концепції спеціального захисту держави; залучити до аналітичної діяльності, щодо шляхів формування сучасних завдань в сфері національної безпеки України.

Література:

1. Будаков М.О. Організаційно-правові засади діяльності спеціальних служб держав НАТО/СБУ. Науковий координаційний центр Національна академія. – Київ: Видавництво АН СБ України, 2004. 188 с.
2. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
3. Про контррозвідувальну діяльність. Закон України від 26 грудня 2002 року із змінами, внесеними згідно із Законом N 1798-VIII від 21.12.2016 // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 12. Ст. 89.

Перелік питань семінару

1. Колегія Служби безпеки, її склад і повноваження.
2. Правове становище співробітників СБУ, їх права і обов'язки.
3. Соціальний і правовий захист працівників органів безпеки.

Методичні поради щодо підготовки до даної теми

Для вивчення даної теми необхідно засвоїти поняття, завдання, засади діяльності, правову основу діяльності Служби безпеки України.

Також важливо з'ясувати систему і організацію діяльності, кадри, повноваження, соціальний і правовий захист військовослужбовців і працівників, контроль і нагляд за діяльністю Служби безпеки України.

Під час вивчення цієї теми здобувачі вищої освіти набуватимуть знання про Службу безпеки України як державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України. Цей орган забезпечує захист інтересів всіх працівників державних органів, у тому числі працівників поліції. Діяльність Служби безпеки України є гарантією захисту працівників поліції. Разом з тим, діяльність працівників поліції та діяльність працівників Служби безпеки України мають однакову мету, якою є протидія злочинності.

Основні терміни і поняття

Служба безпеки України – це державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України. СБУ підпорядкована Президенту України і підконтрольна Верховній Раді України.

Завдання Служби безпеки України – захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, екологічного, науково – технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, забезпечення охорони державної таємниці, а також виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру та безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економічних та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України.

Семінарське заняття № 9.

Тема: Правові засади функціонування Інтерполу.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол.; поглибити уявлення про сутність форм, інститутів, різновидів діяльності Інтерполу; виховувати зацікавленість дисципліною та прагнення отримувати нові знання самостійно.

Література:

1. Бандурка О.М. Інтерпол: Міжнародна організація кримінальної поліції: Наук.-практ. посібник. Харків: Основа, 2003. 323 с.
2. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
3. Про вступ України до Інтерполу: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 1992 року № 555 // Урядовий кур'єр. 1992. 9 жовтня.

Перелік питань семінару

1. Історія створення Інтерполу.
2. Статут міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол.
3. Бюджет Інтерполу.
4. Система органів Інтерполу.

Методичні поради щодо підготовки до даної теми

Здобувачам вищої освіти необхідно мати на увазі, що Інтерпол – скорочена назва Міжнародної організації кримінальної поліції (МОКП). Це є єдина міжнародна організація, яка бере безпосередню участь у боротьбі зі злочинністю.

Студентам вкрай важливо опрацювати Постанови Кабінету Міністрів України № 555 від 30 вересня 1992 р. «Про вступ України до Інтерполу» та № 220 від 25 березня 1993 р. «Про Національне центральне бюро Інтерполу».

Важливо розуміти, що особливе місце в системі органів управління Інтерполом займають Національні центральні бюро, які діють одночасно в двох системах: окремої держави і даної організації з відповідним подвійним підпорядкуванням.

Основні терміни і поняття

Європол, Європейське поліцейське управління – установа правопорядку Європейського Союзу. Збирає інформацію щодо кримінальних злочинів. Створення Європолу передбачено в Договорі про ЄС. 3 січня 1994 р. розпочав роботу як управління з боротьби з наркотиками. Поступово поширював свою діяльність на інші види кримінальної злочинності.

Інтерпол – організація, що займається пошуком певного об'єкту, людини, сприяє пошукам поліції. Заснована як 1923 р., а з 1956 р. використовується теперішня назва.

Тероризм – у широкому сенсі використання або загроза застосування насильства для досягнення політичної, релігійної або ідеологічної мети.

Семінарське заняття № 10.

Тема: Правоохоронна діяльність інших державних органів України.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою про правоохоронну діяльність спеціально уповноважених органів влади; викликати почуття поваги до позитивних надбань вітчизняної системи органів правоохоронної діяльності.

Література:

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. та ін. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.
3. Нор В.Т., Анікіна Н.П., Бобченко Н.Р. Судові та правоохоронні органи України: підручник. Київ: Ін Юре, 2012. 240 с.

Перелік питань семінару

1. Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Державної податкової служби.
2. Поняття, завдання, функції, повноваження та компетенція Державного департаменту України з питань виконання покарань.
3. Повноваження та компетенція Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Основні терміни і поняття

Державна пенітенціарна служба України – центральний орган виконавчої влади України зі спеціальним статусом, який є центральним апаратом кримінально-виконавчої системи України. Служба здійснює керівництво органами і установами виконання покарань в Україні, їй підпорядковуються територіальні органи управління в регіонах і містах державного значення. Діяльність ДПтС України спрямовується і координується Міністерством юстиції України. Служба створена в 2010 р. шляхом перетворення Державного департаменту України з питань виконання покарань. У травні 2016 р. було вирішено ліквідувати ДПтС із покладенням її функцій на Міністерство юстиції. Процес ліквідації проходить із затримками.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – посадова особа, що здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав та свободи людини і громадянина в Україні (омбудсман).

Омбудсмен або **Омбудсман** – посадова особа, на яку покладаються функції контролю за дотриманням законних прав та інтересів громадян в діяльності органів виконавчої влади і посадових осіб. Офіційні назви посади в різних країнах розрізняються. На сучасному етапі посада омбудсмена існує в понад 100 країнах світу.

Семінарське заняття № 11.

Тема: Адвокатура України.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою про професійно-правову допомогу громадянам та юридичним особам шляхом реалізації права в їх інтересах; залучити до аналітичної діяльності стосовно адвокатури і адвокатської діяльності; викликати почуття гордості та поваги до вітчизняного права.

Література:

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Святоцький О.Д. Михеєнко М.М. Адвокатура України. Підручник. Київ: Ін Юре, 1997. 310 с.
3. Яновська О.Г. Адвокатура України: Навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 280 с.

Перелік питань семінару

1. Порядок утворення адвокатських об'єднань.
2. Правове регулювання адвокатської діяльності. Гарантії адвокатської діяльності.
3. Професійні права та обов'язки адвоката. Правила адвокатської етики. Поняття і зміст адвокатської таємниці.
4. Адвокатське самоврядування. Кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури.

Методичні поради щодо підготовки до даної теми

Під час підготовки до заняття здобувачам вищої освіти слід ознайомитись з матеріалами лекції, вивчити законодавчі акти та інші нормативні акти, що визначають побудову органів адвокатури. Зокрема, Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року, який містить основні положення щодо поняття адвокатури, її завдань, форм, видів та гарантій адвокатської діяльності, статусу адвоката тощо.

Необхідно також приділити увагу вивченню норм процесуального законодавства, що регламентують діяльність адвокатів як захисників, представників потерпілого, цивільного позивача і цивільного відповідача, особи яка надає правову допомогу свідку при участі у кримінальних справах; як представників сторін у цивільному і господарському процесі; коло їх повноважень, зокрема, щодо збирання доказів, моменту вступу до справи.

Окрему увагу слід приділити питанням щодо організації діяльності кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури, порядку набуття професії адвоката та притягнення адвоката до відповідальності.

Основні терміни і поняття

Адвокат – юрист, що надає професійну правову допомогу громадянам та юридичним особам шляхом реалізації права їх інтересах. В Україні адвокат – фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Адвокатська діяльність – незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту.

Адвокатура України – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому Законом.

Семінарське заняття № 12.

Тема: Органи юстиції України.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою органи юстиції України; виховувати зацікавленість дисципліною та прагнення отримувати нові знання самостійно.

Література:

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Про затвердження Положення про Міністерство Юстиції України. Постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. N 228. Із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 2017 року N 11 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.minjust.gov.ua/about_prav.
3. Про вищу раду правосуддя. Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 7-8. – Ст.50

Перелік питань семінару

1. Державна виконавча служба в системі органів юстиції.
2. Захист прав і свобод людини органами юстиції.
3. Забезпечення органами юстиції законотворчої роботи.

Методичні поради щодо підготовки до даної теми

Органи юстиції України – це система органів виконавчої влади, яку очолює Міністерство юстиції України, призначенням якої є формування та забезпечення реалізації державної правової політики та виконання інших завдань, визначених законодавством.

До системи органів юстиції належать Міністерство юстиції України та його територіальні органи:

- а) головні управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі;
- б) районні, районні у містах, міські (міст обласного значення), міськрайонні, міжрайонні управління юстиції.

У результаті вивчення вказаної теми здобувачі вищої освіти набуватимуть знання про органи та установи юстиції, що є важливим для діяльності, зокрема, працівників поліції, тому що останні як і представники органів та установ юстиції згідно ст. 2 Указу Президента «Про затвердження положення про Державну виконавчу службу України» призначені для організації в межах своїх повноважень виконання Конституції та Законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, додержання прав і свобод людини та громадянина, здійснювати контроль за їх реалізацією.

Основні терміни і поняття

Міністерство юстиції України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної правової політики, політики з питань банкрутства та використання електронного цифрового підпису, з формування та забезпечення реалізації політики у сфері архівної справи, діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації, у сфері нотаріату, у сфері виконання кримінальних покарань, у сфері захисту персональних даних, у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), з питань державної реєстрації актів цивільного стану, з питань державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, з питань державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, з питань реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, статутів, друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності.

Семінарське заняття № 13.

Тема: Нотаріат України.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою про органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення; викликати почуття гордості та поваги до вітчизняної системи правозастосування в приватній та державній сферах.

Література:

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Про затвердження Положення про порядок реєстрації приватної нотаріальної діяльності та заміщення приватного нотаріуса. Наказ Міністерства юстиції України від 22.03.2011 № 871/5 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0388-11>
3. Про нотаріат. Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. Із змінами, внесеними згідно із Законом N 1666-VIII від 06.10.2016, ВВР, 2016, N 47, ст.800 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993. – N 39. – Ст. 383.

Перелік питань семінару

1. Правове регулювання нотаріальної діяльності. Принципи нотаріальної діяльності.
2. Державні нотаріальні контори в системі органів нотаріату.
3. Приватні нотаріуси в системі органів нотаріату.
4. Кваліфікаційні комісії нотаріату, як учасники правовідносин щодо нотаріальної діяльності.
5. Реєстрація приватної нотаріальної практики.

Методичні поради щодо підготовки до даної теми

При підготовці до теми здобувач вищої освіти має зрозуміти сутність та значення інституту нотаріату, історичні передумови виникнення інституту, принципи нотаріальної діяльності. Для підготовки до питань студент має вивчити Закон «Про нотаріат» який є основою діяльності нотаріату в Україні.

Аналіз наукових джерел дозволяє із впевненістю стверджувати, що поняття «нотаріат» цілий ряд вчених-правників пов'язують, в першу чергу, з системою спеціальних органів, які здійснюють нотаріальну функцію, а також з особливим механізмом реалізації конституційних прав людини і громадянина – нотаріальним. Деякі науковці термін «нотаріат» обожнюють з його призначенням – юридичним забезпеченням обігу приватних прав і публічною діяльністю щодо складання та посвідчення юридичних документів.

Виникнення нотаріату в період античності та раннього середньовіччя дає підставу дійти висновку про його тісний зв'язок із суспільним устроєм, сімейним, спадковим і речовим правом. Істотною передумовою виникнення і розвитку нотаріату була наявність писемності та розвинутих товарно-грошових відносин.

Спершу нотаріат виник як різновид адміністративної діяльності у II тисячолітті до нашої ери у Вавилоні (цар Хаммурапі видав кодекс який зробив його знаменитим). У Єгипті, Іудеї існували писарі-канцеляристи, які вели численні прибутково-витратні книги, періодично складали кадастр усіх земель у країні, переписували населення і його майно. Приблизно з середини II тисячоліття до н.е. про книги і державні письмові акти згадується вже як про звичне явище.

За одними джерелами, нотаріат як інститут має давні традиції в історії Греції, де, розвинувшись за законодавством Солона, розквітнув в епоху еллінізму, особливо за часів Птолемея, а пізніше через Єгипет потрапив до Риму, де його подальший розвиток відбувався під впливом еллінського законодавства, зміцнів у Візантії за допомогою відомих законів

Юстиніана та головним чином - завдяки першій главі Книги Єпарха Імператора Лева VI Мудрого, яка становить перший в історії Нотаріальний кодекс.

Але більш традиційно виникнення власне нотаріату відносять до часів Стародавнього Рима в період республіки (приблизно III ст. до н.е.), коли з'являються службові особи, обов'язком яких було підведення правового випадку під ту чи іншу формулу (в давньоримському праві панував суворий формалізм, а тому дотримання формул було обов'язковим для всіх, хто звертався до судових установ). До таких осіб належали передусім численні писарі, частина з яких перебувала на службі при посадових особах римського управління і суду. В період імперії такі писарі почали об'єднуватись у канцелярії при римських магістратах із складною бюрократичною організацією.

Слід відзначити, що саме слово «нотаріус» походить від латинського *notarius* – особливі стенографічні знаки, що використовуються в листі під диктування.

З переходом суспільства до ринкових відносин, законодавчим визнанням рівноправності всіх форм власності, розвитком підприємницької діяльності і процесів приватизації виникла суспільна необхідність введення інституту приватного нотаріату і, відповідно, законодавчого закріплення положень, які надавали б можливість вирішувати питання нотаріальної діяльності без допомоги державних органів. Значним кроком у розвитку нотаріату і його законодавчого закріплення став прийнятий Верховною Радою України 2 вересня 1993 р. введений з 1 січня 1994 року Закон України «Про нотаріат».

Нотаріальна діяльність спрямована на надання офіційної сили, вірогідності юридичним правам, фактам і документам. Діяльність нотаріату має певну спільність з діяльністю інших органів цивільної юрисдикції.

Основні терміни і поняття

Нотаріат в Україні – це система органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені Законом, з метою надання їм юридичної вірогідності.

Вчинення нотаріальних дій в Україні покладається на нотаріусів, які працюють в державних нотаріальних конторах, державних нотаріальних архівах (державні нотаріуси) або займаються приватною нотаріальною діяльністю (приватні нотаріуси).

Семінарське заняття № 14.

Тема: Правозахисна діяльність міжнародних організацій.

Мета: систематизувати та поглибити знання за темою про правозахисну діяльність міжнародних організацій; викликати почуття поваги до прав і свобод людини і громадянина, механізмів та інструментів їх захисту.

Література:

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Загальна декларація прав людини. ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.194 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Конвенція Ради Європи; Міжнародний документ від 04.11.1950 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

Перелік питань семінару

1. Характеристика регіональних правозахисних механізмів у світі.
2. Європейський суд з прав людини як орган захисту прав українських громадян.
3. Правозахисні утворення під егідою Співдружності незалежних держав.

Методичні поради щодо підготовки до даної теми

Під терміном «механізми міжнародного захисту прав людини» розуміють систему міжнародних (міждержавних) органів і організацій, що діють з метою здійснення міжнародних стандартів прав і свобод людини чи їх відновлення у випадку порушення.

Слід зазначити, що, окрім міждержавних органів і організацій, у світі існує безліч так званих неурядових правозахисних організацій.

Ст. 55 Конституції України, яка надає право громадянам звертатися до міжнародних механізмів захисту прав людини, має на увазі винятково міждержавну частину механізму.

Такі (міждержавні) органи відрізняються тим, що вони створюються за взаємною згодою кількох держав, як правило, оформленою міжнародною угодою, діють у межах такої угоди, яка визначає їхні повноваження і спеціальні правила процедури.

Відповідно міждержавні правозахисні організації відрізняються тим, що:

- а) вони дійсно мають вплив на уряди;
- б) найчастіше їхні рішення обов'язкові для виконання, і в будь-якому випадку їхню думку не можна зігнорувати; в) вони змушують міжнародне співтовариство звертати увагу на порушення прав людини.

Схематично всі правозахисні міжнародні організації можна розподілити на дві групи: універсальні та регіональні.

Універсальні правозахисні механізми – це органи й організації, які поширюють свою діяльність на увесь світ, незалежно від державних і регіональних кордонів. Ці механізми тією чи іншою мірою пов'язані з основною міжнародною організацією світу – ООН. Це не випадково: по-перше, її членами є майже всі держави світу, по-друге, відповідно до Статуту ООН однієї з основних цілей діяльності цієї організації є «утвердження віри в основні права людини, у гідність і цінність людської особистості».

Статут зобов'язує головний орган ООН – Генеральну Асамблею ООН – приділяти особливу увагу захистові прав людини. У 1948 р. вона прийняла Всезагальну декларацію прав людини, а після цього цілу низку міжнародно-правових актів, які торкаються різноманітних аспектів правозахисної діяльності (про громадянські, політичні, культурні права, заборону геноциду, апартеїду, расової дискримінації тощо). Питання прав людини

розглядають в Головних комітетах Асамблеї, а також у її допоміжних органах (наприклад, у спеціальних комітетах з дискримінації, проти апартеїду тощо).

Серед інших основних органів ООН особливу роль у захисті прав людини відіграє Економічна і Соціальна Рада (ЕКОСОС), яка під керівництвом Генеральної Асамблеї координує економічну і соціальну діяльність ООН, у тому числі, як зазначено в Статуті, готує «рекомендації з метою поглиблення поваги і дотримання прав людини й основних свобод для всіх».

Однак, незважаючи на широкі повноваження і ту важливу роль, яку відіграють у міжнародних відносинах головні органи ООН, основні функції щодо захисту прав людини виконують спеціалізовані правозахисні органи й організації.

Отже, всі універсальні правозахисні органи поділяють на три види:

1) Постійні органи, що є частиною апарату ООН – Комісія ООН з прав людини та її експертний орган – Підкомітет по запобіганню дискримінації та захисту прав меншин. Ці органи, а також Комісія становища жінок, створені в рамках ЕКОСОС для виконання його повноважень в галузі захисту прав людини. У рамках іншого основного органу ООН – Секретаріату, створений Центр прав людини, розташований в Женеві і Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців. Останньою за часом була створена в 1993 р. посада Верховного Комісара ООН з прав людини.

2) Органи, створені згідно з міжнародними угодами, укладеними під егідою ООН. У рамках ООН було розроблено безліч міжнародних договорів про захист прав людини, що розвивають положення Всезагальної декларації, щодо окремих груп прав чи окремих прав, закріплених у ній. Однак, якщо Декларація прав, як ми пам'ятаємо, формально не є ні для кого обов'язковою, але стала такою фактично для всіх держав, то вищевказані договори юридично обов'язкові для виконання державами, але тільки тими, котрі їх підписали і ратифікували. Це насамперед стосується затвердженого в 1966 р. Пакту про громадянські та політичні права і про соціальні й економічні права (перший набув чинності 23 березня 1976 р., а другий – 3 січня 1976 р.). Ці документи (а також Протоколи до Пакту про громадянські і політичні права), разом із Всезагальною Декларацією складають основне джерело міжнародного права в галузі захисту прав людини – Міжнародний білль про права людини.

Окрім Пактів під егідою ООН були розроблені: Конвенція про ліквідацію усіх форм расової дискримінації, Конвенція про запобігання катуванням та іншому жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність поведінню чи покаранню, а також безліч інших договорів. На виконання усіх цих угод були створені: Комітет ООН з прав людини (не плутати з Комісією ООН), Комітет з економічних, соціальних і культурних прав, Комітет з расової дискримінації, Комітет проти катувань тощо.

3) Спеціалізовані установи Організації Об'єднаних Націй. У відповідності зі ст. 57 і 63 Статуту ООН із Організацією пов'язані різні установи, створені міжурядовими угодами в галузі економіки, соціальних відносин, культури, освіти, охорони здоров'я та ін. Спеціалізовані установи є постійно діючими міжнародними організаціями, які працюють на підставі власних статутів і угод з ООН. Сьогодні існує 16 таких організацій. Однак далеко не всі ці установи займаються правами людини. Для тих, що здійснюють правозахисну діяльність, вона не є основною, а впливає із загальносоціальної спрямованості їх діяльності і, відповідно, лише доповнює її. До таких установ відносяться насамперед Міжнародна Організація Праці (МОП) і Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО).

Основні терміни і поняття

Європейський Суд з прав людини – міжнародний судовий орган, юрисдикція якого поширюється на всі держави-члени Ради Європи, що ратифікували Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, і включає всі питання, які стосуються тлумачення і застосування конвенції, включаючи міждержавні справи і скарги окремих осіб.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод – Європейська Конвенція з прав людини (ЄКПЛ) прийнята відповідно до Загальної декларації прав людини з метою додержання країнами-підписантами (учасниками Ради Європи) та забезпечення на своїй території прав та основоположних свобод людини. Конвенція була відкрита для підписання 4 листопада 1950 р., набула чинності 3 вересня 1953 р. Вона запровадила судовий механізм захисту визнаних міжнародним правом загальних стандартів політичних, економічних, соціальних і культурних прав та свобод людини в країнах-членах Ради Європи.

Парламентська асамблея Ради Європи, ПАРЕ – один з двох головних статутних органів Ради Європи; консультативний орган, що складається з представників парламентів усіх держав-членів. ПАРЕ є найстарішим в Європі органом міжпарламентської співпраці.

РОЗДІЛ 4. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ СТУДЕНТАМИ

ТЕМА 1: ДИСЦИПЛІНА «СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ» ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНИХ НАУК.

Питання для самостійної роботи

1. Законодавчі джерела навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».
2. Сучасні умови трансформації судових та правоохоронних структур держави.
3. Основні напрями підвищення ефективності правової системи України.

Література

1. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах. Харків: Право, 2013. 144 с.
2. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. та ін. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.
3. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / О.С. Захаров, В.С. Ковальський, В.С. Лукомський та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 352 с.

Методичні рекомендації.

Під час самостійного опанування даної теми необхідно ретельно опрацювати матеріали лекцій, наявні підручники, законодавчі та інші нормативні акти, які визначають побудову судових та правоохоронних органів та загальні засади правоохоронної діяльності в Україні. Крім того, слід звернути особливу увагу на понятійний апарат теми: предмет і систему, основні поняття дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» (судові органи; правоохоронні органи; система і структура правоохоронних органів; правоохоронна діяльність; основні напрямки, риси і принципи правоохоронної діяльності; законність та правопорядок; конституційний контроль; правосуддя тощо). При потребі законспектувати в робочому зошиті окремі положення, які є найбільш суттєвими і стосуються даної теми.

Питання для самоконтролю

1. Що входить до предмету навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України»?
2. Що таке метод вивчення дисципліни?
3. Чи входять суди до складу правоохоронних органів?
4. Що означають і як співвідносяться поняття «законність» і «правапорядок»?
5. Які ознаки характеризують правоохоронну діяльність?

ТЕМА 2: ПРАВОСУДДЯ ЯК САМОСТІЙНА ГАЛУЗЬ ДЕРЖАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Питання для самостійної роботи

1. Система принципів правосуддя.
2. Значення принципів правосуддя.

Література

1. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах. Харків: Право, 2013. 144 с.
2. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. та ін. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.
3. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / О.С. Захаров, В.С. Ковальський, В.С. Лукомський та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 352 с.

Методичні рекомендації.

Під час самостійного опанування даної теми необхідно ретельно опрацювати матеріали лекції, наявні підручники, навчальні посібники, які визначають поняття, систему, значення правосуддя в Україні.

Крім того, слід звернути особливу увагу на значенні принципів правосуддя в умовах сучасної України.

При потребі законспектувати в робочому зошиті окремі положення, які є найбільш суттєвими і стосуються даної теми.

Питання для самоконтролю

1. Що таке правосуддя?
2. Назвіть головні завдання правосуддя.
3. Назвіть головні принципи здійснення правосуддя.
4. Що означає «гласність судового процесу»?
5. Що означає «колегіальний та одноособовий розгляд справ»?

ТЕМА 3: НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ, ЇЇ СТАТУС ТА СТРУКТУРА.

Питання для самостійної роботи

1. Дисциплінарна відповідальність судді.
2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України, її статус та повноваження.
3. Організаційне забезпечення діяльності судів.

Література

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах. Харків: Право, 2013. 144 с.
3. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. та ін. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.

Методичні рекомендації.

Насамперед, слід з'ясувати, що розуміється під судовою владою, які існують засади здійснення судочинства. Необхідно звернути увагу на такі питання як дисциплінарна відповідальність судді. Під час підготовки теми, студенти мають проаналізувати положення Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Крім того, студенти мають пояснити головні повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України: веде облік даних про кількість посад суддів у судах загальної юрисдикції, у тому числі вакантних; проводить добір кандидатів для призначення на посаду судді вперше, у тому числі організовує проведення щодо них спеціальної перевірки відповідно до закону та приймає кваліфікаційний іспит; вносить до Вищої ради правосуддя рекомендацію про призначення кандидата на посаду судді; вносить рекомендацію про переведення судді відповідно до цього Закону, крім переведення як дисциплінарної санкції; визначає потреби у державному замовленні на професійну підготовку кандидатів на посаду судді у Національній школі суддів України; затверджує форму і зміст заяви про участь у доборі кандидатів на посаду судді, анкети кандидата на посаду судді, порядок складення відбіркового іспиту та методику оцінювання його результатів, порядок проходження спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методику оцінювання кандидатів, положення про проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді, порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, порядок формування і ведення суддівського дос'є (дос'є кандидата на посаду судді) та інші процедури виконання Комісією її функцій; проводить кваліфікаційне оцінювання; забезпечує ведення суддівського дос'є, дос'є кандидата на посаду судді; бере у межах компетенції участь у міжнародному співробітництві, у тому числі встановлює зв'язки з іноземними закладами, установами та організаціями; здійснює інші повноваження, визначені законом.

Окремо слід звернути увагу, який чином комплектується склад Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття судової влади.
2. Розкрийте зміст засад судочинства, закріплених у ст.129 Конституції України.
3. Чим забезпечується незалежність судді?
4. Як відбувається відсторонення судді від посади у зв'язку з притягненням його до кримінальної відповідальності?
5. Які органи здійснюють дисциплінарне провадження щодо судді?

ТЕМА 4: ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ.

Питання для самостійної роботи

1. Органи Державної фінансової інспекції.
2. Органи захисту прав споживачів.
3. Державна архітектурно-будівельна інспекція України.

Література

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах. Харків: Право, 2013. 144 с.
3. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. та ін. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.

Методичні рекомендації.

При вивченні першого питання, слід мати на увазі, що Державна аудиторська служба України (*Держаудитслужба*) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України та який забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю. До складу органів Державної аудиторської служби України належать низка міжрегіональних територіальних органів. Держаудитслужба та її міжрегіональні територіальні органи є юридичними особами публічного права, вони мають печатки із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки та рахунки в органах Державної казначейської служби України. Нормативно-правовими актами, які регламентують діяльність органів Держаудитслужби України, є Бюджетний кодекс України, Закон України від 26 січня 1993 р. № 2939-XII «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», постанова Кабінету Міністрів України від 03 лютого 2016 р. № 43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України» тощо.

Вивчення другого питання слід розпочинати із розум уміння, що захист споживачів – це гарантований законом контроль за якістю і безпечністю продукції та всіх видів послуг і робіт з боку держави та громадсько-суспільний рух на його підтримку. В цілому захист прав споживачів – складова частина захисту прав людини.

Третє питання варто починати із розуміння, що Державна архітектурно-будівельна інспекція України (ДАБІ України) – це центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом міністрів України через Віце-прем'єр-міністра України – Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України і який реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть головні функції Держаудитслужби України.
2. Назвіть головні територіальні органи Державної фінансової інспекції.
3. Що таке захист прав споживачів?
4. Назвіть головні функції Державної архітектурно-будівельної інспекції України.
5. На підставі яких законів діє Державна архітектурно-будівельна інспекція України.

ТЕМА 5: НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ.

Питання для самостійної роботи

1. Соціальне та матеріально-побутове забезпечення прокурора та інших працівників органів прокуратури.
2. Організаційне забезпечення діяльності прокуратури.
3. Міжнародно-правове співробітництво прокуратури з компетентними органами іноземних держав у сфері кримінального судочинства.

Література

1. Курочка Н.И., Каркач П.М. Прокурорський нагляд в Україні. Луганськ, 2009. 236 с.
2. Лапкін А.В. Правові основи прокурорської діяльності: наук.-практ. посіб. Харків: Право, 2013. 320 с.
3. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 2-3. Ст. 12 (із змінами та доповненнями, станом на 01.08.2016).
4. Юрчишин В.М. Місце і роль прокурора у досудовому розслідуванні та їх відображення в теорії, законодавстві і практиці: Монографія. Чернівці, «Видавничий Дім «РОДОВІД», 2013. 308 с.

Методичні рекомендації.

При вивченні зазначеної теми, студенти мають особливу увагу зосередити на наступному, що наявність принципів організації і діяльності прокуратури, а також принципів організації роботи її органів зумовлюють сутність, зміст, структуру організації діяльності тих чи інших органів прокуратури. Від того, як буде організована робота, залежить ефективність здійснення функцій, покладених на єдину систему прокуратури, а також виконання завдань прокурорського нагляду за додержанням законів. Конкретна організація роботи в органах прокуратури, її структура законом не визначається. І нормативно це визначити практично неможливо, тому що організація роботи залежить від конкретних органів регіонів прокуратури, їх кадрового забезпечення, специфіки районів, регіонів, у яких функціонують ті чи інші прокуратури, та конкретних завдань, що ними виконуються. Так, важко поєднувати в плані організації роботи прокуратури великих промислових міст із прокурорами сільської місцевості, курортних зон тощо. Організація роботи в тих чи інших органах прокуратури може мати ситуативний, динамічний характер.

І хоча в новому Законі України «Про прокуратуру», у ст. 3, визначаються засади діяльності прокуратури замість принципів організації і діяльності прокуратури старого Закону України «Про прокуратуру» (ст. 6), актуальність організації діяльності прокуратури України натеper не зменшується. Тому що організаційні заходи, управління всією системою органів прокуратури України – це загалом діяльність, спрямована на оптимізацію роботи з виконання завдань і функцій прокурорської системи, покладених на неї Конституцією України і Законом України «Про прокуратуру».

Питання для самоконтролю

1. Які функції спеціалізованої антикорупційної прокуратури?
2. У чому полягає статус та гарантії незалежності прокурора?
3. Які особливості нагляду прокуратурою за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство?
4. Назвіть особливості нагляду прокуратурою за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.
5. Який статус Національної академії прокуратури України?

ТЕМА 6: НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ.

Питання для самостійної роботи

1. Соціальний захист поліцейських.
2. Фінансове забезпечення поліції.
3. Матеріально-технічне забезпечення поліції.

Література

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. та ін. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 15 липня 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2015. - № 40-41. - Ст. 379 (із змінами та доповненнями, станом на 01.08.2016).

Методичні рекомендації.

Під час самостійної підготовки студентам потрібно звернутися до законодавчих та нормативних актів, що визначають завдання, систему, принципи та організацію діяльності Національної поліції України та інших органів МВС України.

Необхідно засвоїти основні положення Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. При цьому, варто звернути увагу на зміни та доповнення, які були внесені до зазначеного Закону в 2016 р. Потрібно засвоїти основні положення законів, якими керуються працівники МВС України у своїй діяльності, зокрема від 18 лютого 1992 р. «Про оперативно-розшукову діяльність», від 30 червня 1993 р. «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» тощо. Крім того, необхідно ознайомитися з наказами і інструкціями, які регламентують діяльність МВС і підпорядкованих йому органів на місцях.

Питання для самоконтролю

1. Які завдання, повноваження та структура МВС України?
2. Що виступає правовою основою для діяльності Національної поліції та інших органів МВС України?
3. Назвіть види відповідальності поліцейських.
4. Які загальні засади проходження служби в поліції?
5. Що відноситься до гарантій професійної діяльності поліцейського?

ТЕМА 7: ОРГАНИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УКРАЇНІ.

Питання для самостійної роботи

1. Правове становище слідчого-криміналіста.
2. Помічник слідчого і його повноваження.

Література

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Нор В.Т., Анікіна Н.П., Бобченко Н.Р. Судові та правоохоронні органи України: підручник. Київ: Ін Юре, 2012. 240 с.
3. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / відп. ред. В. Малярєнко. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 352 с.

Методичні рекомендації.

Докорінні зміни у соціально-політичних та інших умовах життя суспільства і держави на сучасному етапі розвитку України створили передумови для реформування системи кримінальної юстиції у напрямі подальшої демократизації, гуманізації, посилення захисту прав і свобод людини відповідно до вимог міжнародних правових актів і зобов'язань нашої держави перед європейським і світовим співтовариством. У межах реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів 19 квітня 2007 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до статті 112 Кримінального процесуального кодексу України», який набрав чинності 15 червня 2007 р. Відповідно до положень цього Закону до підслідності органів досудового слідства Міністерства внутрішніх справ України перейшли злочини, передбачені ст. 115, 116, 117, 118, 119, 120, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 152 Кримінального кодексу України. Зазначені зміни кримінально-процесуального законодавства сприяли низці нововведень у нормативно-правовому забезпеченні органів досудового розслідування МВС України, одним з яких відповідно до наказів МВС України від 31.03.2008 р. N 160 «Про організацію діяльності органів досудового слідства Міністерства внутрішніх справ України» і від 15.06.2011 р. N 336 «Про проведення експерименту щодо апробації вертикальної системи підпорядкування слідчих підрозділів органів внутрішніх справ України» стало закріплення правового становища слідчого-криміналіста. Слід мати на увазі, що процесуальний статус слідчого-криміналіста, його процесуальні повноваження у нормах Кримінального процесуального кодексу України 1960 р. не закріплені.

Новий КПК України (від 13 квітня 2012 року N 4651-VI) набрав чинності 20 листопада 2012 р., проте він не вирішив питання щодо процесуального статусу слідчого-криміналіста. Лише у відомчому наказі МВС України від 09.08.2012 р. N 686 визначено завдання слідчого-криміналіста і зміст його роботи.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте правове становище керівника органу досудового розслідування.
2. Органи досудового розслідування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.
3. Який порядок призначення слідчих на посаду, їх переміщення і звільнення з посади?
4. Назвіть права і обов'язки слідчих, гарантії їх процесуальної незалежності.
5. У чому полягає правове становище слідчого-криміналіста та помічника слідчого?

ТЕМА 8: ОРГАНИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА ЗАВДАННЯ.

Питання для самостійної роботи

1. Контррозвідувальна та інформаційно-аналітична діяльність.
2. Антитерористичний центр при Службі безпеки України.
3. Боротьба з корупцією та організованою злочинністю.

Література

1. Будаков М.О. Організаційно-правові засади діяльності спеціальних служб держав НАТО/СБУ. Науковий координаційний центр Національна академія. – Київ: Видавництво АН СБ України, 2004. 188 с.
2. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
3. Про контррозвідувальну діяльність. Закон України від 26 грудня 2002 року із змінами, внесеними згідно із Законом N 1798-VIII від 21.12.2016 // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 12. Ст. 89.

Методичні рекомендації

В процесі самопідготовки необхідно опрацювати законодавство України, що відносить до переліку правоохоронних органів Службу безпеки України. Обов'язковою умовою ефективного функціонування СБУ є виконання ними покладених на них законом функцій, дотримання посадовими особами цього органу законності забезпечення реалізації прав та свобод людини і громадянина.

Вкрай важливо опрацювати Закон України від 25.03.1992 «Про Службу безпеки України» з відповідними змінами та доповненнями, в якому визначені завдання, правові засади, система й повноваження цього правоохоронного органу.

Питання для самоконтролю

1. Яка структура Закону України «Про Службу безпеки України»?
2. Які завдання покладаються на Службу безпеки України?
3. Яка система органів Служби безпеки України?
4. Яку роль відіграє Колегія СБУ?
5. Які існують гарантії, спрямовані на соціальний і правовий захист працівників СБУ?

ТЕМА 9: НАЦІОНАЛЬНЕ ЦЕНТРАЛЬНЕ БЮРО ІНТЕРПОЛУ В УКРАЇНІ.

Питання для самостійної роботи

1. Мета та основні напрямки діяльності.
2. Повноваження НЦБ Інтерполу в Україні.

Література

1. Бандурка О.М. Інтерпол: Міжнародна організація кримінальної поліції: Наук.-практ. посібник. Харків: Основа, 2003. 323 с.
2. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
3. Про вступ України до Інтерполу: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 1992 року № 555 // Урядовий кур'єр. 1992. 9 жовтня.

Методичні рекомендації.

Під час самопідготовки за цією темою необхідно мати на увазі, що Інтерпол – скорочена назва Міжнародної організації кримінальної поліції (МОКП). Це є єдина міжнародна організація, яка бере безпосередню участь у боротьбі зі злочинністю.

Студентам доцільно опрацювати Постанови Кабінету Міністрів України № 555 від 30 вересня 1992 р. «Про вступ України до Інтерполу» та № 220 від 25 березня 1993 р. «Про Національне центральне бюро Інтерполу».

Важливо розуміти, що особливе місце в системі органів управління Інтерполом займають Національні центральні бюро, які діють одночасно в двох системах: окремої держави і даної організації з відповідним подвійним підпорядкуванням.

Питання для самоконтролю

1. Які завдання є основними для Укрбюро Інтерполу?
2. На який орган покладаються повноваження Укрбюро Інтерполу?
3. Які суб'єкти виступають сторонами взаємодії по лінії Інтерполу?
4. Історичні особливості створення Міжнародної організації кримінальної поліції - Інтерполу.
5. Назвіть головні напрямки діяльності НЦБ Інтерполу в Україні.

ТЕМА 10: ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ ІНШИХ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ.

Питання для самостійної роботи

1. Повноваження та компетенція органів захисту прав споживачів.
2. Повноваження та компетенція Державної санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я України.
3. Повноваження та компетенція Державної екологічної інспекції Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України.

Література

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Марочкін І.Є., Москвич Л.М., Каркач П.М. та ін. Організація судових та правоохоронних органів. Підручник. Харків, 2014. 448 с.
3. Нор В.Т., Анікіна Н.П., Бобченко Н.Р. Судові та правоохоронні органи України: підручник. Київ: Ін Юре, 2012. 240 с.

Методичні рекомендації.

Під час самопідготовки за даною темою слід приділити увагу особливостям правоохоронної діяльності органів центральної виконавчої влади. Зокрема, йдеться про повноваження та компетенції Державної санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я України, Державної екологічної інспекції Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України.

Самостійного опрацювання потребує і питання роботи державних інспекцій, на які законом покладено здійснення правоохоронних функцій в окремих, чітко визначених, галузях народного господарства. Так, доцільно звернути увагу на особливості діяльності санітарно-епідеміологічних, пожежних, архітектурних, екологічних інспекцій держави, що значною мірою впливають на стан охорони прав і свобод громадян та, одночасно, виступають правоохоронними інституціями держави.

Питання для самоконтролю

1. Що таке захист прав споживачів.
2. Які головні нормативно-правові документи регулюють діяльність органів захисту прав споживачів?
3. Назвіть головні повноваження Державної санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я України.
4. Назвіть головні повноваження Державної екологічної інспекції Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України.
5. Які головні нормативно-правові документи регулюють діяльність Державної екологічної інспекції Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України?

ТЕМА 11: АДВОКАТУРА УКРАЇНИ.

Питання для самостійної роботи

1. Історія становлення адвокатури в Україні.
2. Місце адвокатури в державі та суспільстві.
3. Спілка адвокатів України.

Література

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Святоцький О.Д. Михеєнко М.М. Адвокатура України. Підручник. Київ: Ін Юре, 1997. 310 с.
3. Яновська О.Г. Адвокатура України: Навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 280 с.

Методичні рекомендації.

Під час самопідготовки до заняття студентам слід ознайомитись з матеріалами лекції, вивчити законодавчі акти та інші нормативні акти, що визначають побудову органів адвокатури. Зокрема, Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року, який містить основні положення щодо поняття адвокатури, її завдань, форм, видів та гарантій адвокатської діяльності, статусу адвоката тощо.

Необхідно також приділити увагу вивченню норм процесуального законодавства, що регламентують діяльність адвокатів як захисників, представників потерпілого, цивільного позивача і цивільного відповідача, особи яка надає правову допомогу свідку при участі у кримінальних справах; як представників сторін у цивільному і господарському процесі; коло їх повноважень, зокрема, щодо збирання доказів, моменту вступу до справи.

Окрему увагу слід приділити питанням щодо організації діяльності кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури, порядку набуття професії адвоката та притягнення адвоката до відповідальності.

Питання для самоконтролю

1. Які вимоги ставляться до особи, котра бажає стати адвокатом?
2. Який порядок утворення об'єднань адвокатів?
3. Як регулюється діяльність адвокатських об'єднань?
4. Чи вправі особа займатися приватною адвокатською діяльністю?
5. Який склад, порядок формування і повноваження кваліфікаційно- дисциплінарних комісій адвокатури?

ТЕМА 12: ОРГАНИ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ.

Питання для самостійної роботи

1. Ведення органами юстиції реєстраційної діяльності.
2. Представництво Міністерством юстиції України інтересів держави у міжнародних судових організаціях.
3. Сприяння органів юстиції правовій освіті і правовому вихованню українських громадян.

Література

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Про затвердження Положення про Міністерство Юстиції України. Постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. N 228. Із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 2017 року N 11 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.minjust.gov.ua/about_prav.
3. Про вищу раду правосуддя. Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 7-8. – Ст.50

Методичні рекомендації.

При розкритті особливостей даної теми слід мати на увазі, що Міністерство юстиції України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, державну політику з питань банкрутства та використання електронного цифрового підпису, у сфері нотаріату, організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців, реєстрації статуту територіальної громади, реєстрації статутів Національної академії наук та національних галузевих академій наук, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності, у сфері виконання кримінальних покарань та пробації; забезпечує формування державної політики у сфері архівної справи і діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації.

В сучасних умовах Міністерство юстиції України та його підрозділи і підпорядковані йому структури проходять активну фазу реформування, що особливо помітно в програмах удосконалення здійснення юридичних послуг для населення в реєстраційній сфері, довідковій діяльності, в процесах забезпечення прозорості владної діяльності та розвитку сучасного інформаційного суспільства в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Що таке «юстиція»?
2. В чому полягає відмінність термінів «юстиція» та «юрисдикція»?
3. Що таке адміністративна юстиція?
4. Назвіть структуру органів юстиції в Україні.
5. Назвіть повноваження і компетенцію Головного управління юстиції в м. Києві.

ТЕМА 13: НОТАРІАТ УКРАЇНИ.

Питання для самостійної роботи

1. Об'єднання нотаріату.
2. Українська нотаріальна палата.
3. Сутність вимог до осіб, які бажають займатися нотаріальною діяльністю.
4. Перелік нотаріальних дій. Загальні правила вчинення нотаріальних дій.

Література

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Про затвердження Положення про порядок реєстрації приватної нотаріальної діяльності та заміщення приватного нотаріуса. Наказ Міністерства юстиції України від 22.03.2011 № 871/5 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0388-11>
3. Про нотаріат. Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. Із змінами, внесеними згідно із Законом N 1666-VIII від 06.10.2016, ВВР, 2016, N 47, ст.800 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993. – N 39. – Ст. 383.

Методичні рекомендації.

Засвоєння питань, що окреслюють специфіку правозастосування в сфері нотаріату спирається на опрацювання нормативно-правової основи нотаріальної діяльності. Обов'язковим вбачається і визначення місця та ролі нотаріату в системі правоохоронних органів України. В сучасних умовах реформування законодавства у даній сфері актуальним є питання особливості вчинення нотаріальних дій нотаріусами та іншими посадовими особами.

При опрацюванні питань даної теми доцільно звернути увагу на вимоги, які ставляться до осіб, які бажають займатися нотаріальною діяльністю. Також, важливим аспектом є права та обов'язки нотаріуса та процедура прийняття присяги нотаріуса.

Важливо звернути увагу на підстави зупинення та припинення нотаріальної діяльності та загальні правила вчинення нотаріальних дій. Окремий аспект в сфері нотаріальної практики – це кваліфікаційні комісії та об'єднання нотаріату.

Питання для самоконтролю

1. Дайте характеристику нотаріату в Україні.
2. Що складає правову основу діяльності нотаріату в Україні?
3. Охарактеризуйте Закон України «Про нотаріат».
4. Які нотаріальні дії вчиняються органами та посадовими особами?
5. Хто може бути нотаріусом в Україні?

ТЕМА 14: ПРАВОЗАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

Питання для самостійної роботи

1. Українські організації громадського сектору як суб'єкти правозахисту.
2. Правове регулювання, сутність правозахисних завдань та класифікація громадських правозахисних організацій.

Література

1. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
2. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України від 19.06.2003 № 975-IV. Із змінами, внесеними згідно із Законом N 1697-VII (1697-18) від 14.10.2014, ВВР, 2015, N 2-3, ст.12 // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2003. № 46. Ст.366.
Про ратифікацію Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України і Організацією з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) щодо створення нової форми співробітництва.— Відомості Верховної Ради (ВВР). 2000. № 9. Ст. 76.

Методичні рекомендації.

Розкриття питання, щодо Українських організацій громадського сектору як суб'єктів правозахисту, передбачає висвітлення аспектів правового регулювання, сутності правозахисних завдань та класифікації громадських правозахисних організацій (Гельсінська правозахисна група, Харківська правозахисна група та ін.).

Питання для самоконтролю

1. Для чого створювалися міжнародні правозахисні механізми під егідою ООН?
2. Який нормативно-правовий, міжнародний акт визнається основоположним проголошенням прав і свобод людини?
3. В яких випадках громадяни України можуть звернутися у Європейський суд з прав людини?
4. Як працює механізм правозахисту в діяльності громадських правозахисних організацій в Україні?
5. Які вам відомі позитивні приклади впливу громадських правозахисних організацій в Україні на владні інституції задля захисту прав і свобод громадян?

РОЗДІЛ 5.
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ
(Тематика рефератів та індивідуальних виступів)

1. Адміністративні послуги, що надаються Міністерством юстиції України.
2. Види, склад та повноваження апеляційних судів України.
3. Виїзд за кордон неповнолітніх дітей – громадян України.
4. Вимоги до кандидатів на посаду слідчого.
5. Виникнення і розвиток адвокатури в Україні.
6. Вища кваліфікаційна комісія адвокатури.
7. Вища кваліфікаційна комісія суддів України, склад та повноваження.
8. Вищі спеціалізовані суди в Україні.
9. Гарантії адвокатської діяльності.
10. Державна міграційна служба України: завдання, структура та повноваження.
11. Державна прикордонна служба України, її завдання, структура.
12. Державна служба України з надзвичайних ситуацій: завдання, структура та повноваження.
13. Завдання та повноваження Міністерства юстиції України.
14. Засади здійснення судочинства в Україні.
15. Засади організаційної побудови і діяльності слідчих підрозділів в системі Національної поліції України.
16. Здійснення правосуддя судом присяжних: історія та сучасність;
17. Історія Державної прикордонної служби України.
18. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів, її статус та повноваження.
19. Колегія Служби безпеки України, її склад і повноваження.
20. Конституційне провадження.
21. Криміналізація корупції України. Історія.
22. Місцеві суди: їх склад і компетенція.
23. Моральні засади діяльності НЦБ Інтерполу в Україні.
24. Нагляд прокуратурою за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство.
25. Нагляд прокуратурою за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.
26. Національна академія прокуратури України.
27. Національна гвардія України: завдання, структура та повноваження.
28. Національна школа суддів України, її статус та структура
29. Нормативно-правове регулювання діяльності НЦБ Інтерполу в Україні.
30. Основні завдання Адміністрації Державної прикордонної служби.
31. Основні завдання, функції та повноваження та напрямки діяльності Державної прикордонної служби.
32. Основні завдання, функції та повноваження та напрямки діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції.
33. Основні завдання, функції та повноваження та напрямки діяльності Національного антикорупційного бюро.
34. Основні завдання, функції та повноваження та напрямки діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.
35. Основні терміни у сфері корупції, згідно українського законодавства.
36. Особливості організації і діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.
37. Особливості соціального і правового захисту працівників СБУ.
38. Підтримання прокурором державного обвинувачення в суді.
39. Повноваження голови Національного агентства з питань запобігання корупції.

40. Повноваження директора Національного антикорупційного бюро.
41. Повноваження держаної реєстрації та нотаріату Міністерства юстиції України.
42. Повноваження керівника органу досудового розслідування.
43. Повноваження Міністерства юстиції України у сфері банкрутства.
44. Повноваження слідчого.
45. Поняття та система Міністерства юстиції.
46. Порядок здійснення пропуску осіб до окремих районів Донецької та Луганської областей.
47. Порядок перетинання державного кордону громадянами України.
48. Порядок перетинання кордону іноземцями та особами без громадянства.
49. Права і повноваження державної кримінально-виконавчої служби.
50. Права міністерства юстиції України.
51. Права та обов'язки Державної прикордонної служби.
52. Права та обов'язки Національного антикорупційного бюро.
53. Права та обов'язки Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.
54. Права та повноваження державної виконавчої служби.
55. Правова основа діяльності Міністерства юстиції України.
56. Правовий статус Верховного суду України.
57. Правовий статус співробітників прикордонної служби України.
58. Правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні.
59. Представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді.
60. Принципи діяльності Інтерполу в Україні.
61. Прокурорське самоврядування та органи, що забезпечують діяльність прокуратури.
62. Регламент Конституційного Суду України.
63. Рішення Конституційного Суду України і їх правове значення
64. Роль Національної асоціації адвокатів України у реалізації завдань адвокатури.
65. Роль СБУ у боротьбі зі злочинністю.
66. Спеціалізована антикорупційна прокуратура в системі прокуратури України.
67. Структура Міністерства юстиції України та напрямки діяльності.
68. Структура та компетенція Генеральної прокуратури.

РОЗДІЛ 6. ТЕМИ КУРСОВИХ РОБІТ

Тематика курсових робіт з дисципліни визначається кафедрою права. Здобувач вищої освіти може вільно вибрати тему роботи із запропонованого кафедрою переліку. Здобувачі також мають право пропонувати власні теми, якщо вони актуальні, пов'язані з науковою тематикою кафедри та спрямовані на вирішення вирішення професійних завдань. У цьому випадку здобувач виконує курсову роботу за запропонованою ним темою.

Перелік тем курсових робіт:

1. Апеляційні суди в Україні.
2. Верховний Суд України.
3. Види та компетенція спецслужб у зарубіжних країнах.
4. Вища рада юстиції.
5. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ.
6. Вищі спеціалізовані суди в Україні.
7. Демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією та правоохоронними органами України.
8. Європейський суд з прав людини як орган захисту прав українських громадян.
9. Зміст, реалізація конституційного принципу (права) вільного вибору захисника своїх прав та перспективи його реформування.
10. Історія виникнення та етапи розвитку прокуратури в Україні: з Київської Русі до проголошення незалежності України.
11. Історія виникнення та етапи розвитку прокуратури у світі.
12. Історія виникнення та розвитку нотаріату у світі та Україні.
13. Кадри органів юстиції в Україні.
14. Кваліфікаційна атестація суддів.
15. Кваліфікаційні комісії суддів.
16. Міжнародні стандарти незалежності суддів.
17. Міжнародно-правові стандарти у здійсненні правоохоронної діяльності.
18. Місце та роль органів нотаріату в правовій системі України.
19. Місце української прокуратури у системі поділу влад.
20. Місцеві суди в Україні.
21. Національна школа суддів України
22. Національне Центральне бюро Інтерполу в Україні: правовий статус.
23. Ознаки та система правоохоронних органів України.
24. Органи суддівського самоврядування в Україні.
25. Органи, уповноважені здійснювати оперативно-розшукову діяльність в Україні, та їх повноваження.
26. Організаційне забезпечення діяльності судів.
27. Перспективи реформування державної виконавчої служби в Україні.
28. Перспективи реформування інституту прокуратури в Україні.
29. Перспективи реформування нотаріату в Україні.
30. Поняття, види та форми конституційного контролю.
31. Поняття, зміст та межі адвокатської таємниці.
32. Порядок здійснення оперативно-розшукової діяльності в Україні.
33. Порядок притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності в Україні.
34. Право на звернення та юрисдикція Європейського суду з прав людини.
35. Правова природа, роль та обов'язковість актів Конституційного суду України.
36. Правове положення нотаріуса в Україні та в зарубіжних країнах.
37. Правовий статус Вищої ради юстиції.
38. Правовий статус Державної судової адміністрації України.

39. Правовий статус суддів в Україні.
40. Правовий статус та компетенція Державної автомобільної інспекції України.
41. Правовий статус та компетенція Державної служби спецзв'язку та захисту інформації України.
42. Правовий статус та компетенція Служби зовнішньої розвідки України.
43. Правовий статус та компетенція Управління державної охорони України.
44. Правовий статус та організація діяльності Служби безпеки України.
45. Правові аспекти використання державної та інших мов у судочинстві України.
46. Правові основи здійснення детективної діяльності в Україні.
47. Правозахисна діяльність Організації Об'єднаних Націй.
48. Правозахисна діяльність під егідою Ради Європи.
49. Правозахисні утворення під егідою Співдружності незалежних держав.
50. Приватна та державна виконавча служба у зарубіжних країнах.
51. Принцип верховенства права у діяльності судових та правоохоронних органів України.
52. Принцип недоторканості суддів в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз реалій та перспектив реформування.
53. Принцип презумпції невинуватості – принцип правосуддя в Україні.
54. Принципи конституційного судочинства.
55. Проблеми дотримання основних прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів спеціального призначення.
56. Процесуальні форми участі та особливості підтвердження повноважень адвоката у кримінальному процесі України.
57. Процесуальні форми участі та особливості підтвердження повноважень адвоката у цивільному судочинстві України.
58. Процесуальні форми участі та особливості підтвердження повноважень адвоката у адміністративному судочинстві України.
59. Процесуальні форми участі та особливості підтвердження повноважень адвоката у провадженні у справах про адміністративні правопорушення.
60. Реалії та проблемні питання участі народних засідателів та присяжних у здійсненні правосуддя в Україні.
61. Реформування системи та компетенції третейських судів в Україні.
62. Реформування судової системи України.
63. Розвиток прокуратури в роки незалежності України.
64. Роль та повноваження Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у здійсненні правоохоронної діяльності.
65. Система органів юстиції в Україні.
66. Структура та напрямки діяльності Міністерства юстиції України.
67. Сучасні системи нотаріату: латинський та англосаксонський нотаріат.
68. Сучасні та актуальні проблеми діяльності інституту нотаріату в Україні.
69. Участь адвоката у конституційному судочинстві України.
70. Участь представників громадськості у здійсненні правосуддя.
71. Форми участі народу та його компетенція у здійсненні правосуддя в зарубіжних країнах.
72. Функція прокуратури зі здійснення досудового слідства: реалії та перспективи реформування.

РОЗДІЛ 7. СЛОВНИК

Авторитет суду – загально визнаний вплив судової влади в державі. Авторитет суду є одним із найважливіших джерел сили судової влади, яка не спирається на волевиявлення виборців, як законодавча влада, і не наділена силовими ресурсами для примусу, як виконавча влада. На відміну від законодавчої та виконавчої влади судова влада полягає у повазі суспільства до права і суду, який його професійно тлумачить і справедливо застосовує. Зовнішнім виявом авторитету суду є виконання судових рішень.

Адміністративне стягнення – визначена в законі міра юридичної відповідальності у вигляді певних несприятливих заходів морального, матеріального або фізичного характеру, яка застосовується щодо суб'єкта адміністративного проступку як наслідок вчинення адміністративного правопорушення. Види адміністративних стягнень передбачені ст. 24 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Якщо справи про адміністративні правопорушення підвідомчі суду чи судді, стягнення може бути накладено не пізніше як через три місяці з дня його вчинення.

Адміністративне судочинство – урегульований спеціальними процесуально-правовими нормами порядок діяльності адміністративних судів щодо розгляду та розв'язання публічно-правових спорів. Порядок здійснення адміністративного судочинства регулюється Кодексом адміністративного судочинства України (2005 р.).

Аліменти – матеріальне утримання, що надається однією особою іншій на умовах, встановлених законодавством про сім'ю або згодою сторін. Порядок сплати батьками аліментів на дитину може бути добровільний, договірний та судовий.

Амністія – рішення компетентного органу державної влади про повне або часткове звільнення від покарання певної категорії засуджених за вчинення злочину, про скорочення призначеного їм судом строку покарання або заміну його м'якшим покаранням, припинення порушеного кримінального переслідування.

Аналогія права – застосування принципів і норм правового регулювання певного виду суспільних відносин до подібних суспільних відносин, не врегульованих правом. Аналогія права застосовується тоді, коли конфлікт має бути розв'язаний у судовому порядку, але в законодавстві немає спеціальної норми щодо суспільних відносин, що проявляються в даному конкретному випадку. Аналогія права застосовується в різних галузях права, у тому числі в конституційному, але не допускається при вирішенні питання про кримінальну або адміністративну відповідальність.

Арешт майна – судове обмеження свободи власника майна розпоряджатися ним до визначення його подальшої долі. Ухвала про арешт майна постановляється судом на забезпечення позову і підлягає негайному виконанню.

Арешт особи – 1. Санкціонований державною владою захід обмеження свободи у зв'язку з її причетністю до вчинення правопорушення. 2. Вид дисциплінарного чи адміністративного стягнення або кримінального покарання. При цьому, жодна людина не може бути позбавлена волі інакше, ніж відповідно до процедури, встановленої законом (напр., законне ув'язнення людини після її засудження компетентним судом).

Безперервність судового розгляду – один із принципів судочинства, який полягає у тому, що розгляд і прийняття рішення, вироку в кожній цивільній та кримінальній справі відбуваються при незмінному складі суддів безперервно, крім часу, відведеного на відпочинок. Дотримання цього принципу сприяє цілісному сприйняттю суддями всіх обставин справи, що має важливе значення для оцінки доказів.

Безпосередність судового розгляду – принцип кримінального, цивільного та адміністративного процесу, за яким суд першої інстанції при розгляді справи повинен безпосередньо дослідити докази: допитати підсудних, потерпілих, свідків, заслухати висновки експертів, оглянути речові докази, оголосити протоколи та інші документи кримінальної справи, заслухати пояснення осіб, які беруть участь у справі (показання

свідків), ознайомитися з письмовими та речовими доказами – висновками експертів у цивільній та адміністративній справі. Винятки з цього правила допускаються лише у випадках, передбачених законом.

Верховний Суд України – найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції, що переглядає справи з підстав неоднакового застосування судами (судом) касаційної інстанції однієї і тієї ж норми матеріального права у подібних правовідносинах; переглядає справи у разі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом та здійснює деякі інші повноваження, передбачені законом.

Визнання і виконання рішень іноземних судів – надання рішенням судів зарубіжних держав національного правового режиму, тобто такої самої юридичної сили, яку мають рішення судів України, що набули чинності: незмінність, неспростовність, виключність, виконуваність. Регулюється Цивільним процесуальним кодексом України (ст. 462-470).

Виконавчий лист – письмовий документ встановленої форми і змісту, який видається судом для примусового виконання прийнятих ним у справах рішень, ухвал, постанов як підстав для їх виконання. Виконавчий лист видається для виконання: 1. Рішень, ухвал і постанов у цивільних справах у частині майнових стягнень; 2. Мирових угод, затверджених судом; 3. Рішень третейських судів у цивільних справах громадян; 4. Рішень іноземних судів і арбітражі, якщо вони визнані й допущені для виконання на території України у встановленому законодавством порядку.

Вирок – винесене ім'ям України рішення суду першої (в окремих випадках – апеляційної) інстанції про винність чи невинність підсудного у вчиненні злочину, про застосування чи незастосування покарання, про запобіжний захід, речові докази, а також з інших питань, які підлягають з'ясуванню при остаточному вирішенні кримінальної справи. Вирок – найважливіший акт правосуддя. Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Ст. 62 Конституції України, 1996 р. додатково проголошує: «Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину. Обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь. У разі скасування вироку суду як неправосудного держава відшкодовує матеріальну і моральну шкоду, завдану безпідставним засудженням».

Вищий Спеціалізований суд з розгляду цивільних та кримінальних справ – вищий судовий орган у системі судів з розгляду цивільних та кримінальних справ. До 2017 р., суд касаційної інстанції для цивільних і кримінальних справ в системі судів загальної юрисдикції України. Судова реформа 2016 р. передбачила ліквідацію Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ у зв'язку з утворенням Верховного Суду. Це відбулося 15 грудня 2017 р., після чого запрацював Касаційний господарський суд. Функції касаційного провадження у відповідних справах перейшли до складових частин Верховного суду: Касаційного кримінального суду та Касаційного цивільного суду.

Відвід у судочинстві – усунення від участі в цивільному, кримінальному, господарському або адміністративному процесі окремих його учасників, якщо хтось із них особисто (прямо чи побічно) заінтересований у справі, але не є підозрюваним, обвинуваченим, потерпілим, цивільним позивачем чи цивільним відповідачем у кримінальному процесі, стороною чи третьою особою у цивільному чи адміністративному процесі, стороною в господарському процесі.

Відшкодування шкоди, заподіяної злочином – функція як судових, так і слідчих органів. Якщо відшкодування матеріальної від злочину здійснюється судом при розгляді кримінальної справи, де подано цивільний позов, то вжиття заходів щодо забезпечення відшкодування матеріальної шкоди – обов'язок слідчого.

Віза – реквізит внутрішнього погодження документа у вигляді напису, зробленого особою відповідно до її посадових обов'язків, що висловлює згоду або незгоду з проектом

документа та містить особистий підпис, прізвище, посаду (у разі потреби) особи та дату візування.

Військова судова колегія – складова Верховного суду України, яка здійснює судочинство, віднесене до її відання, в порядку, встановленому процесуальним законодавством. Здійснює нагляд за суддівською діяльністю військових судів, що діють у Збройних Силах України, розглядає справи як суд першої або касаційної інстанції, а також за протестами в порядку справи виняткової важливості, що підсудні військовим судам, а також справи про злочини військовослужбовців, які мають військові звання генерала (адмірала) або займають посаду від командира з'єднання і вище або їм рівні.

Гласність і відкритість судового розгляду – один із найважливіших принципів судочинства, передбачений Конституцією України (ст. 129). Означає, що розгляд справ у всіх судах є відкритим, за винятком випадків, передбачених законом. Право кожної людини на публічний розгляд при визначенні його прав і обов'язків закріплено в міжнародно-правових актах.

Державна виконавча служба – державна установа системи органів Міністерства юстиції, що забезпечує своєчасне, повне і неупереджене примусове виконання рішень судів та інших органів, а також посадових осіб відповідно до законів України. Кабінет Міністрів України 21 січня 2015 р. прийняв рішення ліквідувати Державну виконавчу службу, приєднавши її до Міністерства юстиції. Органами державної виконавчої служби є: 1. Державна виконавча служба України, що координується Міністерством юстиції України; 2. Управління державної виконавчої служби Головних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в АР Крим, обласних, Київського та Севастопольського міських управлінь юстиції; 3. Районні, міські (міст обласного значення), районні у містах відділи державної виконавчої служби відповідних управлінь юстиції.

Державний обвинувач – посадова особа органів прокуратури (прокурор), яка підтримує державне обвинувачення у кримінальному судочинстві.

Державні органи – організації, наділені державно-владними повноваженнями і покликані здійснювати від імені держави управлінські функції у суспільстві.

Досудове розслідування – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Єдиний державний реєстр судових рішень (ЄДРСР) – автоматизована система збирання, зберігання, захисту, обліку, пошуку та надання електронних копій судових рішень. До реєстру вносяться усі рішення судів України у цивільних, адміністративних, господарських справах, справах про адміністративні правопорушення та кримінальних провадженнях. Внесення судових документів до реєстру складається з трьох етапів: збір судових документів штатним працівником суду і передача їх оператору реєстру; обробка документів оператором; внесення документів до реєстру. На першому етапі спеціально призначений штатний працівник суду збирає копії судових документів, які були ухвалені протягом робочого дня відповідним судом. У разі якщо суд комп'ютеризовано, він або вона також збирає електронні файли цих документів (тобто формує електронний пакет судових документів). Усі електронні файли мають бути підписані електронним цифровим підписом відповідного судді. Далі сформований таким чином «електронний пакет» передається працівником суду оператору реєстру. На другому етапі оператор переносить реквізити судових документів до бази даних і шифрує тексти судових рішень, тобто замінює відповідними літеро-цифровими позначеннями відомості, що не можуть бути розголошені в текстах судових рішень, відкритих для загального доступу.

Обов'язковими для внесення в базу даних є такі реквізити:

1. Найменування суду, який ухвалив (постановив) судові рішення;

2. Код суду згідно з Довідником статистичних кодів, затвердженим Державною судовою адміністрацією;
3. Інстанція, у якій розглядалася справа;
4. Форма судочинства (цивільне, кримінальне, господарське, адміністративне);
5. Форма судового рішення;
6. Дата ухвалення (постановлення) судового рішення;
7. Номер та дата судової справи (якщо номер судової справи змінено, додатково зазначається попередній номер та дата судової справи);
8. Номер та дата судової справи, рішення у якій переглядається;
9. Дата ухвалення (постановлення) судового рішення, що переглядається;
10. Найменування та код суду, що ухвалив (постановив) судове рішення, що переглядається, згідно із зазначеним Довідником статистичних кодів;
11. Склад суду із зазначенням прізвища та ініціалів судді (суддів);
12. Найменування сторін судового процесу (з урахуванням режиму доступу до судових рішень);
13. Статус сторін судового процесу (фізична особа, юридична особа, зокрема державний орган, державне підприємство, установа, організація). Третій етап – безпосереднє внесення тексту судового документу до реєстру.

Відповідно до Правил, оператор повинен внести судовий документ до реєстру впродовж трьох діб з моменту отримання копії судового документу від працівника суду. Електронні копії судових рішень є документами безстрокового зберігання. Закон забороняє вилучення судових рішень із реєстру. Також не допускається внесення будь-яких змін до судових рішень, крім тих, що необхідні для виправлення помилок, допущених під час внесення рішення до реєстру. Якщо ж виправлення судового рішення здійснено відповідно до процесуального закону, то до реєстру вноситиметься судове рішення про внесення змін, а виправлене рішення залишатиметься без змін.

Закриття кримінальної справи – одна із форм закінчення дізнання, досудового слідства і судового розгляду.

Закриття провадження у цивільній справі – форма закінчення цивільної справи без винесення судового рішення, наслідком якої є неможливість повторного звернення до суду з тим же позовом.

Залишення заяви без розгляду – закінчення провадження у справі без постановлення судового рішення за наявності точно встановлених у законі обставин, які свідчать про недодержання умов реалізації права на звернення до суду за захистом і можливість застосування яких не втрачена й при повторній неяві сторін.

Кодекс суддівської етики – акт найвищого органу суддівського самоврядування – з'їзду суддів України, затверджений 22.02.2013 р. Містить 20 статей, норми яких є загальними принципами (стандартами) етичної та моральної поведінки судді, яка зумовлюється його професійним статусом. Кодекс ухвалений з метою забезпечення такої поведінки суддів, якої їм слід додержуватися у своїй професійній і громадській діяльності та у приватному житті для утвердження незалежності і неупередженості судової влади, зміцнення її авторитету та поваги до неї.

Кодекс складається з Преамбули; Розділу 1. Загальні положення (ст. 1-4); Розділу 2. Поведінка судді під час здійснення правосуддя (ст. 5-15); Розділу 3. Позасудова поведінка судді (16-20).

Конституційна юрисдикція – компетенція судових органів щодо здійснення конституційного контролю. В Україні єдиним органом конституційної юрисдикції є Конституційний суд України.

Конституційне звернення – письмове клопотання до Конституційного Суду України про необхідність офіційного тлумачення Конституції України та законів України з метою забезпечення реалізації чи захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина, а також прав юридичної особи.

Конституційне подання – письмове клопотання до Конституційного Суду України про визнання правового акта (його окремих положень) неконституційним, про визначення конституційності міжнародного договору або про необхідність офіційного тлумачення Конституції України та законів України.

Обвинувач – особа, яка підтримує обвинувачення в суді першої інстанції під час розгляду кримінальної справи.

Обвинувачений – у широкому розумінні особа, що переслідується в порядку кримінального судочинства; у вузькому розумінні – особа, якій в установленому законом порядку офіційно пред’явлене обвинувачення у скоєнні злочину.

Підозрюваний – особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276-279 Кримінального процесуального кодексу України, повідомлено про підозру, особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень.

Право на захист – право людини будь-якими не забороненими засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань. Право на захист передбачає передусім право звертатися до суду за захистом своїх прав і законних інтересів, у тому числі оскаржувати в суді рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Право на оскарження судового рішення – право людини на звернення зі скаргою до суду вищої інстанції в разі її незгоди з рішенням суду нижчої інстанції. Право на оскарження судового рішення реалізується в різних формах і передбачає право на звернення за захистом конституційних прав до вищих судових інстанцій аж до конституційної і міжнародної юстиції.

Слідчий суддя – суддя суду першої інстанції, до повноважень якого належить здійснення у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, та у випадку, передбаченому статтею 247 Кримінального процесуального кодексу України, – голова чи за його визначенням інший суддя Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційного суду області, міст Києва та Севастополя. Слідчий суддя (слідчі судді) у суді першої інстанції обирається зборами суддів зі складу суддів цього суду.

Судовий штраф – грошове стягнення, яке накладається судом на учасників цивільного судочинства у випадку невиконання ними процесуальних обов’язків та негідної поведінки.

Судові гарантії конституційних прав і свобод – норми і принципи процесуального права, за допомогою яких у судах захищаються права і свободи людини і громадянина.

Судові округи – територія, на яку поширюється юрисдикція суду.

Цивільне судочинство – форма реалізації судової влади, в процесі якої вирішуються правові конфлікти, що виникають із цивільних, сімейних та деяких інших правовідносин. Зміст складає розгляд і вирішення юридичних справ, пов’язаних із захистом майнових, особистих немайнових, сімейних та інших прав і законних інтересів суб’єктів права. Здійснюється загальними судами загальної юрисдикції у порядку, встановленому Цивільним процесуальним кодексом України.

Ціна позову – грошова сума в гривнях, яка відображає матеріально-правову вимогу позивача до відповідача.

РОЗДІЛ 8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Предмет, система та основні поняття дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».
2. Методи дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».
3. Поняття, система і структура судових і правоохоронних органів.
4. Основні напрямки та принципи правоохоронної діяльності.
5. Поняття і значення судової влади. Історія становлення судових органів в Україні. Співвідношення судової влади з іншими гілками державної влади.
6. Поняття судової системи в Україні. Засади організації та правове регулювання діяльності судової влади. органів судової влади.
7. Місцеві суди в Україні, їх склад і компетенція.
8. Види і склад апеляційних судів.
9. Вищі спеціалізовані суди, їх склад і повноваження.
10. Верховний суд України. Пленум Верховного Суду.
11. Завдання Конституційного Суду України.
12. Вимоги до кандидата у судді Конституційного Суду України.
13. Склад Конституційного суду України та його повноваження.
14. Вибори Голови Конституційного Суду України та його повноваження.
15. Конституційне подання та конституційне звернення, їх характеристика.
16. Порядок зайняття посади судді.
17. Кваліфікаційний рівень судді.
18. Національна школа суддів України, її статус та структура.
19. Дисциплінарна відповідальність судді. Звільнення судді з посади та припинення його повноважень.
20. Вища кваліфікаційна комісія суддів України, її статус та повноваження.
21. Суддівське самоврядування.
22. Забезпечення суддів. Організаційне забезпечення діяльності судів.
23. Поняття прокуратури та її роль в Україні.
24. Засади організації і діяльності прокуратури.
25. Функції прокуратури.
26. Система прокуратури України. Правове регулювання діяльності органів прокуратури.
27. Структура та компетенція Генеральної прокуратури.
28. Особливості організації і діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.
29. Регіональні прокуратури.
30. Місцеві прокуратури.
31. Кількісний склад та структура органів прокуратури. Статус та гарантії незалежності прокурора.
32. Загальні права та обов'язки прокурора.
33. Порядок заняття посади прокурора та порядок звільнення прокурора з адміністративної посади.
34. Дисциплінарна відповідальність прокурора.
35. Прокурорське самоврядування та органи, що забезпечують діяльність прокуратури.
36. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів, її статус та повноваження.
37. Національна академія прокуратури України.
38. Соціальне та матеріально-побутове забезпечення прокурора та інших працівників органів прокуратури.
39. Організаційне забезпечення діяльності прокуратури.
40. Міжнародно-правове співробітництво прокуратури з компетентними органами іноземних держав у сфері кримінального судочинства.
41. Завдання, повноваження та структура МВС України.

42. Національна поліція України, правова основа, завдання та принципи її діяльності.
43. Система поліції та статус поліцейських.
44. Основні обов'язки та повноваження поліцейського. Види відповідальності поліцейських.
45. Поліцейські заходи: поняття та види.
46. Порядок застосування поліцейських заходів примусу.
47. Добір на посаду поліцейського. Загальні засади проходження служби в поліції. Гарантії професійної діяльності поліцейського.
48. Громадський контроль поліції. Соціальний захист поліцейських. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення поліції.
49. Державна прикордонна служба України, її завдання, структура.
50. Державна служба України з надзвичайних ситуацій, її завдання, структура.
51. Державна міграційна служба України: завдання, структура та повноваження.
52. Національна гвардія України: завдання, структура та повноваження.
53. Органи досудового розслідування в Україні. Правова основа діяльності органів досудового розслідування.
54. Завдання органів досудового розслідування. Принципи діяльності органів досудового розслідування в Україні.
55. Компетенція слідчих органів Національної поліції, слідчих органів безпеки, слідчих органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, слідчих органів державного бюро розслідувань, детективів Національного антикорупційного бюро України.
56. Система і структура слідчих органів Національної поліції України. Керівник органу досудового розслідування, його повноваження.
57. Правове становище слідчого. Порядок призначення слідчих на посаду, їх переміщення і звільнення з посади. Права і обов'язки слідчих, гарантії їх процесуальної незалежності.
58. Правове становище слідчого-криміналіста.
59. Помічник слідчого і його повноваження.
60. Поняття адвокатури в Україні.
61. Основні завдання адвокатури.
62. Принципи діяльності адвокатури.
63. Організаційні форми діяльності адвокатури в Україні.
64. Порядок утворення адвокатських об'єднань.
65. Вимоги до осіб, які бажають займатися адвокатською діяльністю в Україні.
66. Адвокатська діяльність та її види.
67. Гарантії адвокатської діяльності
68. Професійні права та обов'язки адвоката.
69. Поняття і зміст адвокатської таємниці.
70. Правове становище помічника адвоката.
71. Соціальний захист працівників адвокатури.
72. Дисциплінарна відповідальність адвоката.
73. Склад і структура кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
74. Порядок формування кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
75. Порядок формування та повноваження Ради адвокатів регіону.
76. Вища кваліфікаційна комісія адвокатури.
77. Правові основи діяльності Служби безпеки України.
78. Завдання Служби безпеки України.
79. Органи та посадові особи, на які покладається контроль і нагляд за діяльністю Служби безпеки України.
80. Основні завдання та повноваження Національного центрального бюро Інтерполу.
81. Нормативно-правове регулювання діяльності Національного центрального бюро Інтерполу. Характеристика основних положень.

РОЗДІЛ 9. ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Актуальні проблеми боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів в Україні. Загальна частина: курс лекцій: у 2-х кн. Кн. II / за ред. Є.М. Мойсєєва. Київ – Івано-Франківськ, 2008. 270 с.
2. Баулін О.В., Карпов Н.С., Поповченко О.І., Савицький Д.О. Спрощене досудове провадження в Україні: історія, сучасність, перспективи: Навчальний посібник. Київ: Семенко Сергій, 2004. 151 с.
3. Бурбика М.М., Уткіна М.С. Судові та правоохоронні органи (у схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2016. 123 с.
4. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
5. Грошевий Ю.М., Марочкін І.Є. Органи судової влади в Україні. Київ: Ін Юре, 1997. 20 с.
6. Джига М.В., Баулін О.В., Лук'янець С.І., Стахівський С.М. Проведення дізнання в Україні: Навчально-практичний посібник. Київ, 1999. 156 с.
7. Дізнання в ОВС: процесуальна діяльність: навч. посіб. у схемах і табл. / [уклад.: Г.М. Степанова, А.С. Симчук, М.М. Гончар, О.Ю. Хахуцяк, А.В. Самодін]. Київ: КНТ, 2010. 192 с.
8. Конституція України. Основний Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
9. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / за ред. І.Є. Марочкіна. Харків: Право, 2013. 448 с.
10. Письменний Д.П., Андрушко О.В. Дізнання в органах прикордонної служби України: процесуальні та організаційні аспекти: монографія. Одеса, 2009. 204 с.
11. Полянський Ю.Є. Прокуратура в Україні: Навчально-методичний посібник. Одеса: Юридична література, 2000. 108 с.
12. Святоцький О.Д., Михеєнко М.М. Адвокатура України. Підручник. Київ: Ін Юре, 1997. 310 с.
13. Селіванов А.О., Стрижак А.А. Питання теорії конституційного правосуддя в Україні: актуальні питання сучасного розвитку конституційного правосуддя. Київ: Логос, 2010. 276 с.
14. Стахівський С.М. Теорія і практика кримінально-процесуального доказування. Монографія. Київ, 2005. 275 с.
15. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Навч. посіб. / відп. ред. Я. Кондратьєв. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 320 с.
16. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / відповід. ред. В. Маляренко. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 375 с.
17. Судові та правоохоронні органи України: Навч. посіб. / за заг. ред. П.Д. Біленчука. – Київ: Атіка, 2011. 328 с.
18. Сучасні системи адвокатури / за ред. О.Д. Святоцького. Київ: Право України. 1993. 176 с.
19. Тertiшник В.М. Кримінально-процесуальне право України: Підручник. Київ: А.С.К., 2003. 1120 с.
20. Тимченко С.М. Судові та правоохоронні органи України. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 304 с.
21. Фурса С.Я., Щербак С.В. Виконавче провадження в Україні: Навчальний посібник. Київ: АТІКА, 2002. 480 с.
22. Шумський П.В. Прокуратура України: Навч. посіб. для студентів юридичних вузів та факультетів. Київ: Вентурі. 1998. 336 с.
23. Яновська О.Г. Адвокатура України: Навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 280 с.

Додаткова

24. Галаган В.І. Проблеми вдосконалення кримінально-процесуальної діяльності органів внутрішніх справ України: Монографія. Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2002. 300 с.

25. Запотоцький А.П., Савицький Д.О. Документи як процесуальні джерела у кримінальному судочинстві: Монографія. Київ: Бізнес Медіа Консалтинг, 2011. 220 с.

26. Зейкан Я.П. Захист у кримінальній справі: Науково-практичний посібник. Київ: Вища школа, 2002. 271 с.

27. Коваленко Є.Г. Кримінальний процес України: Навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 576 с.

28. Питання мережі господарських судів України: Указ Президента України від 12 серпня 2010 року № 811/2010. Із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 868/2014 від 12.11.2014

29. Питання мережі місцевих загальних та апеляційних судів: Указ Президента України від 20 травня 2011 року № 591/2011

30. Про адвокатуру. Закон України від 19 грудня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 9. Ст. 62.

31. Про аудиторську діяльність. Закон України від 22 квітня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 23. Ст. 2448.

32. Про вдосконалення діяльності підрозділів дізнання України: Наказ МВС України від 2 вересня 2008 року № 422.

33. Про вдосконалення мережі адміністративних судів України. Із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 33/2010 від 16.01.2010. Із змінами, внесеними згідно з Указами Президента N 33/2010 від 16.01.2010 N 419/2012 від 27.06.2012. Указ Президента України від 16 жовтня 2008 року № 941/2008.

34. Про виконавче провадження. Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII // Відомості Верховної Ради. 2016. № 30. Ст. 542.

35. Про Вищу раду правосуддя. Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII // Відомості Верховної Ради. 2017. № 7-8. Ст. 50.

36. Про внесення змін до Закону України Про виконавче провадження та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб). Закон України від 04 листопада 2010 № 2677-VI // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 19-20. Ст. 142.

37. Про вступ України до Інтерполу: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 1992 року № 555 // Урядовий кур'єр. 1992. 9 жовтня.

38. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів. Закон України від 23 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 11. Ст. 50.

39. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Закон України від 23 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 11. Ст. 51.

40. Про застосування законодавства, яка забезпечує право на захист у кримінальному судочинстві: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 8 // Вісник Верховного Суду України. № 6 (40). 2003.

41. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1377.

42. Про затвердження Положення про Адміністрацію Державної прикордонної служби України: Указ Президента України від 06 квітня 2011 року № 399/2011

43. Про затвердження Положення про Державну пенітенціарну службу України: Указ Президента України від 06 квітня 2011 року № 394/2011

44. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Указ Президента України від 06 квітня 2011 року № 383/2011 Із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 462/2012 від 31.07.2012

45. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2006 року № 1577 // Урядовий кур'єр. 2006. 22 листопада. № 220

46. Про затвердження положення про організацію співпраці Генеральної прокуратури України з Верховною Радою України: Наказ Генерального прокурора України від 24 січня 2006 року № 1/4.

47. Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 10 жовтня 2004 року № 1177. Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства внутрішніх справ № 432 від 08.05.2013 № 521 від 06.05.2015 № 1087 від 17.10.2016.

48. Про затвердження Правил ведення нотаріального діловодства: Наказ Міністерства юстиції України від 22.12.2010 № 3253/5. Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства юстиції № 3100/5 від 03.10.2011 № 1428/5 від 27.09.2012 № 1909/5 від 20.12.2012 № 218/5 від 01.02.2013 № 1061/5 від 03.06.2013 № 1025/5 від 26.06.2014 № 381/5 від 17.03.2015.

49. Про Конституційний Суд України. Закон України від 16 жовтня 1996 року // Вісник Конституційного Суду України. 1997. № 1. С. 41-65.

50. Про контррозвідувальну діяльність. Закон України від 26 грудня 2002 року //Відомості Верховної Ради України. 2003. № 12. Ст. 89.

51. Про Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні: Указ Президента України від 24 травня 2011 року № 597/2011

52. Про міжнародний комерційний арбітраж. Закон України від 24 лютого 1994 року // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. Ст. 198.

53. Про Міністерство доходів і зборів України: Указ Президента України від 18.03.2013 № 141/2013

54. Про Національне Центральне бюро Інтерполу: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 1993 року. № 220 // Збірник постанов уряду України. 1994. № 2.

55. Про Національну гвардію України. Закон України від 13.03.2014 № 876-VII // Відомості Верховної Ради. 2014. № 17. Ст. 594.

56. Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 року // Відомості Верховної Ради України, 2015, № 40-41. Ст.379. № 580-VIII.

57. Про незалежність судової влади. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 13.06.2007 № 8

58. Про нотаріат. Закон України від 2 вересня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 39. Ст. 383.

59. Про оперативно-розшукову діяльність. Закон України від 18 лютого 1992 року // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст. 303.

60. Про організацію інформування суспільства щодо діяльності органів прокуратури України. Наказ Генерального прокурора України від 18 вересня 2015 року N 218.

61. Про організацію правозахисної діяльності органів прокуратури України: Наказ Генерального прокурора України від 12 квітня 2011 року № 3 гн

62. Про організацію роботи органів прокуратури України у галузі міжнародного співробітництва і правової допомоги у кримінальних справах: 15 Наказ Генерального прокурора України від 05 травня 2011 року № 8 гн

63. Про особливості діяльності військових прокуратур: Наказ Генерального прокурора України від 04 квітня 2011 року № 12 гн

64. Про Порядок складення присяги судді особою, вперше призначеною на посаду професійного судді. Указ Президента України від 06.04.2011 № 380/2011 // Із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 417/2013 від 02.08.2013

65. Про прокуратуру. Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. 2015, № 2-3. Ст.12.

66. Про символіку Служби безпеки України: Указ Президента України від 14 лютого 2003 року // Офіційний вісник України. 2003. № 9. Ст. 350.

67. Про Службу безпеки України. Закон України від 25 березня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 27. Ст. 382.

68. Про судоустрій і статус суддів. Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2016. № 31. Ст. 545.

69. Про утворення місцевих та апеляційних адміністративних судів, затвердження їх мережі: Указ Президента України від 16.11.2004 № 1417/2004 // Урядовий кур'єр. 2004. 24 листопада. Назва Указу із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 419/2012 від 27.06.2012.

70. Романюк Б.В. Сучасні теоретичні та правові проблеми використання спеціальних знань у досудовому слідстві: Монографія. Київ: НАВСУ, 2002. 195 с.

Запропонований перелік літератури може змінюватися та доповнюватися відповідно прийняттю нових законів, підзаконних актів або інших нормативно-правових документів.

РОЗДІЛ 10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотека Верховної Ради України – <http://www.rada.kiev.ua>.
2. Бюро інформації Ради Європи в Україні – <http://www.coe.kiev.ua>.
3. Верховний Суд України – <http://www.scourt.gov.ua>.
4. Вища рада юстиції України – <http://www.vru.gov.ua>.
5. Вищий господарський суд України – <http://www.arbitr.gov.ua>.
6. Віртуальний ресурсний центр організацій громадянського сектора – <http://www.ngo.org.ua>.
7. Головне державне об'єднання правової інформації та пропаганди правових знань Міністерства юстиції України – <http://www.gdo.kiev.ua>.
8. Головне управління ДАІ МВС України – <http://www.sai.mia.gov.ua>.
9. Головне управління державної служби України – <http://www.guds.gov.ua>.
10. Департамент спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби безпеки України – <http://www.dstszi.gov.ua>.
11. Державна митна служба України – <http://www.costoms.gov.ua>.
12. Державна науково-технічна бібліотека України – <http://www.gntb.n-t.org>.
13. Державна податкова адміністрація України – <http://www.sta.gov.ua>.
14. Державний комітет архівів України – <http://www.scarch.kiev.ua>.
15. Державний комітет статистики України – <http://www.ukrstsat.gov.ua>.
16. Державний комітет у справах охорони державного кордону України – <http://www.prv.gov.ua>.
17. Європейський Суд з прав людини – <http://www.echr.coe.int>
18. Інформаційний центр Міністерства юстиції України – <http://www.informjust.kiev.ua>.
19. Міжнародна організація кримінальної поліції – <http://www.interpol.int>.
20. Міністерство внутрішніх справ України – <http://www.centrmia.gov.ua>.
21. Міністерство оборони України – <http://www.mil.gov.ua>.
22. Міністерство освіти і науки України – <http://www.mon.gov.ua>.
23. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» – <http://www.ukma.kiev.ua>.
24. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>.
25. Національне центральне бюро Інтерполу в Україні – <http://icpo.centrmia.gov.ua>.
26. Офіційне Інтернет-представництво Президента України – <http://www.president.gov.ua>.
27. Портал правозахисних організацій, які діють в Інтернет – <http://www.internetrights.org.ua>.
28. Представництво ООН в Україні – <http://www.un.kiev.ua>.
29. Ресурси українського Інтернету на правову тематику – <http://www.lawukraine.com>.
30. Ресурсний центр розвитку громадських організацій «Гурт» – <http://www.gurt.org.ua>.
31. Сайт верховної Ради України – <http://www.rada.gov.ua>.
32. Сайт Ради національної безпеки і оборони України – <http://www.raibow.gov.ua>.
33. Служба безпеки України – <http://www.ssu.gov.ua>.
34. Українська асоціація прокурорів – <http://www.uap.org.ua>.
35. Український портал практики Європейського суду з прав людини – <http://www.eurocourt.org.ua>.
36. Український правозахисний портал – <http://www.upp.org.ua>.
37. Управління державної охорони України – <http://www.dso.kiev.ua>.
38. Урядовий портал – єдиний веб-ресурс органів виконавчої влади України – <http://www.kmu.gov.ua>.
39. Харківська правозахисна група – <http://www.khpg.org>.